POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

ZADRUGAR

GLASILO
NABAVLJALNE
ZADRUGE
USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH
ŽELEZNIC
V
LJUBLJANI
LETO • XV

3

VSEBINA

ZADRUŽNIŠTVO V RAZNIH EKONOMSKIH SISTEMIH / ŽENA IN ZADRUŽNIŠTVO / NAŠE OGNJIŠČE: KOSTIMI SO ZOPET ZELO MODERNI — POMLADANSKI PLAŠČI — KOSTIMI IZ MOŠKE OBLEKE / RAZGLEDI: IZLET GODBE „SLOGE“ V BOSNO IN DALMACIJO / LEPOSLOVJE: ŽENIN ŠIMEN / ZADRUŽNI VESTNIK

Šunka za veliko noč!

Koncem tekočega meseca prispe večja pošiljka prvovrstnih praških šunk. Naročila sprejemajo blagajne vseh naših špecerijskih prodajalen.

Semenski krompir

Prejeli smo več vagonov prvovrstnega gorenjskega „Oneida" krompirja. Roba je zdrava, prebrana in dobro kaljiva. Priporočamo nakup.

Marmelada

Najboljšo jabolčno marmelado, ki je strokovno in higienično izdelana doma, Vam nudimo po nizki ceni din 19·— za kilogram.

Med

Zelo učinkovito in blagodejno sredstvo proti prehladu, angini in obolenju na dihalnih organih je čaj z medom. Med je najbolj redilno hranivo, ki pospešuje prebavo in ojačuje kri. Najmanjša količina medu koristi otroku več, kakor vsa druga sladkarija. Zato dajte svojim otrokom medu!

Opozorilo

Opozarjamo naše člane, naj v bodoče, zlasti v terminskih dneh prinašajo s seboj za nabavo mlevskih izdelkov platnene vrečice, kar je v interesu članov samih. Blago, ki ga prevzamejo v vrečicah, se ne raztrese, razen tega pa se članu hitreje postreže. S tem v zvezi naprošamo člane, naj prinašajo s seboj tudi nahrbtnike, odnosno košare, da bi se na ta način izognili zamudnemu zavijanju nabavljenega blaga in stroškom, ki za potrošeni čas in papir podražijo blago. Ljubljanski in mariborski člani naj pri naročilu v blagajni točno povedo, kakšno embalažo so oddali v trgovini; člani s proge pa naj isto označijo na naročilnici. Vreče, steklenice in drugo posodo je označiti z imenom, člansko številko in nazivom blaga, za katerega je dotična embalaža namenjena. Uvažujte to opozorilo, ker bo s tem zamenjava embalaže skoro nemogoča in bodo odpadle tozadevne reklamacije.

Dalje prosimo člane, da priložijo vsaki reklamaciji, ki jo je točno pojasniti, tudi originalni račun, da se s tem pospeši rešitev.

Prodam

6 A. Ž. panjev, obljudenih in čebelnjak za 21 A. Ž. panjev. Kupec lahko kupi tudi samo obljudene A. Ž. panje brez čebelnjaka. — Poizve se pri „Čebelarski zadrugi usl. drž. železnic v Ljubljani", Masarykova št. 17.

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 3 Ljubljana, 20. marca 1939 Leto XV

Zadružništvo v raznih ekonomskih sistemih

(Konec.)

4. Zadružništvo v demokratičnem socialističnem sistemu.

Prehajamo k ekonomskemu sistemu, oziroma ekonomskim sistemom, ki praktično sicer še niso bili nikjer ustvarjeni, glede katerih pa je bilo mnogo teoretičnega razglabljanja in načelne borbe. Mislimo na ekonomski sistem, v katerem vlada demokracija in kjer obstoja skupna lastnina in načrtno gospodarstvo.

Ta sistem (demokratični socializem) ima lahko mnogo oblik. Ena njegova krajnost je centralistični državni socializem, druga sindikalizem ali zadružni socializem. „Srednja oblika“ bi bila gospodarstvo, v katerem pripadajo sredstva in proizvodnja deloma državi, deloma občinam, deloma pa socialnim organizacijam. Vodilni činitelj pa ostane seveda država.

Demokratični socialistični ekonomski sistem smatrajo nekateri za mogoč, drugi za nemogoč; gotovo pa je, da se ne more ustvariti niti na brzino niti vsiliti z diktaturo manjšine.

Zadružništvo zavzema v demokratičnem socialističnem ekonomskem sistemu vidno mesto. Zadružni socializem pa gre še tako daleč, da misli, da se lahko država in vse njeno gospodarsko življenje organizira na osnovi decentraliziranega zadružništva. To se često razume tako, da naj bi predstavniki potrošnih organizacij zastopali interese potrošnikov, a predstavniki proizvajalnih organizacij interese proizvajalcev.

Če hočemo imeti natančnejšo sliko o položaju zadružništva v tem sistemu, je potrebno, da se nekoliko ozremo na razvoj socialističnega nazora.

V utopijskem socializmu, čigar najvidnejša predstavnika sta bila Robert Owen in Charles Fourière, gresta socializem in zadružništvo roko v roki. Oba smatrata socialistično zajednico za skupno zadružno dobro. Proizvodnja in porazdelitev dobrin se mora vršiti na zadružni način.

Novo fazo v zgodovini socializma je otvoril Karl Marx. Po Marxu more ustvariti socialistični sistem razredna borba. Iz tega njegovega mnenja sledi, da ima zadružništvo zelo majhen vpliv — če ga vobče ima — pri reševanju socialnega vprašanja. Do zadružništva, zlasti do potrošnega, je zavzel Marx popolnoma negativno stališče. Moramo pa pripomniti, da je bilo za časa Marxovega delovanja zadružništvo še zelo malo razvito.

Nekako v začetku 20. stoletja pa se je mišljenje glede važnosti zadružništva v boju delavskega razreda proti kapitalizmu znatno spremenilo. Sijajni uspehi, ki jih je doseglo zlasti angleško zadružništvo, je mnogo pripomoglo, da je začela nemška socialna demokracija, pa tudi socialna demokracija drugih držav gledati na zadružništvo, posebno še na potrošno, z drugačnimi očmi. Znamenita teorija o „treh stebrih", ki jo je izrekel Kautsky l. 1897., je postala osnova novega naziranja (borba delavskega razreda sloni na političnem, sindikalnem in zadružnem pokretu!). Socialistični kongres v Kopenhagenu (l. 1910.) je končno ugotovil stališče socialne demokracije do zadružništva. In to stališče je pozitivno, prijateljsko.

*

Iz povedanega sledi, da je zadružno udejstvovanje mogoče v vseh ekonomskih sistemih, izvzemši onih, ki ga v načelu odklanjajo. Zadružništvo lahko vrši velike svoje naloge v liberalnem, demokratičnem načrtnem gospodarstvu, v diktatorskem načrtnem gospodarstvu, pa tudi v diktatorskem socialističnem, še bolje pa v demokratskem socialističnem gospodarstvu. V vseh teh sistemih lahko pride socialna in gospodarska aktivnost zadružništva do vidnega in polnega izraza. **Pozitivne delovne možnosti za razvoj zadružne aktivnosti v okviru načrtnega gospodarstva so zavisne izključno od stališča, ki ga do zadružništva zavzemajo oni, ki imajo v rokah oblast.** Med zadružništvom in načrtnim gospodarstvom ne obstoja nikako nasprotje!

Zaključki.

1. Zadružništvo je združenje delovnega ljudstva, tako potrošačev kot proizvajalcev, s ciljem, da si izboljša svoj gospodarski in socialni položaj. Ta sistem nudi potrošaču in proizvajalcu tako obliko udejstvovanja, ki izključuje nepotrebne posrednike med obema. Istočasno odstranjuje kapitalistično borbo za profit in ustvarja gospodarsko demokracijo in enakost.

2. Zadružništvo se je razvilo v močan socialni pokret potrošačev in proizvajalcev. Vse dotlej, dokler kapitalistične države spoštujejo načela svobodne tekme in svobodne trgovine, se zadružništvo v tekmi s privatno trgovino lahko širi v nacionalnih in mednarodnih mejah;

za svoje interese in za pogoje svojega obstanka se bori z vsemi zakonitimi sredstvi.

3. V zadnjem času je bil v mnogih državah sistem kapitalistične tekme in svobodne trgovine zamenjan z demokratičnim kapitalističnim sistemom dirigiranja, v drugih pa s kapitalističnim načrtnim gospodarstvom v okviru politične diktature. Naloge zadružništva so tako v prvih kot v drugih deloma razširjene, deloma utesnjene. V državah z dirigiranim gospodarstvom gre stremljenje za tem, da se podpirajo zlasti poljedelske zadruge, ki se jim priznava izjemen položaj v primeri s privatnimi in zadružno-potrošnimi podjetji. Razen tega so v okviru tega sistema potrošne zadruge primorane, da se podvržejo reguliranju cen, kakor tudi, da prenehajo preskrbovati svojim članom izvestne potrebščine; mnogokrat jim je celo prepovedano odpirati nove prodajalne in osnovanje proizvajalnih ustanov. Politika avtarkije, ki je v zvezi z dirigiranim gospodarstvom, praktično torej onemogoča mednarodno zadružno proizvodnjo.

Vendar ima zadružništvo tudi v okviru dirigiranega in načrtnega gospodarstva svoje naloge in jih v načelu lahko vrši, če vsakokratni oblastniki ne zavzamejo do njega negativnega stališča.

Zadružništvo obsoja in smatra za nepravične in nespametne napade, ki so jih nekatere kapitalistične diktatorske države naperile proti potrošnem zadružništvu, v nameri, da ga udušijo ali vsaj omejijo njegov razvoj.

Zadružništvo je mnenja, da je demokracija neobhodno potreben pogoj ne samo za zadružništvo samo, nego tudi za uspešen razvoj vsega današnjega socialnega življenja. Vse druge oblike političnega življenja predstavljajo reakcijo, ki jo je treba pobijati. Prav tako se zadružništvo protivi vsem pogrešnim oblikam dirigiranega in načrtnega gospodarstva, ki po krivici favorizirajo samo nekatere socialne grupe na račun drugih in ki s svojimi nelojalnimi avtarktičnimi težnjami onemogočajo mednarodno izmenjavo dobrin.

4. Naloge zadružništva niso izključene niti tam, kjer vlada socialistični ekonomski sistem na osnovi kolektivne lastnine in načrtnega gospodarstva. Potrošno zadružništvo se vendar v okviru vseh oblik vladavine — pa tudi v okviru socialistične — protivi popolni nacionalizaciji sredstev za proizvajanje in razdeljevanje dobrin in izjavlja, da se s tem kapitalistična oligarhija samo zamenja z državno birokratsko oligarhijo, kar je v nasprotstvu z načelom ekonomske demokracije.

Ob zaključku kongresa je bila sprejeta resolucija, v kateri se med drugim poudarja, da zadružništvo zahteva v vseh ekonomskih sistemih popolno svobodo delovanja na osnovi svojih lastnih principov, in da odklanja vsako politično kontrolo.

Pavla Hočevar:

Žena in zadružništvo

Do svetovne vojne je bil v večini držav položaj žene veliko bolj žalosten, kakor je danes. Ženo so podcenjevali in prezirali, smatrali so jo za nesposobno, da bi mogla skupno z možem reševati zapletena gospodarska in javno politična vprašanja. Zato je stala žena daleč v ozadju in je bila celo sama prepričana, da je urejevanje javnega življenja in gospodarstva izven njene sposobnosti. Načelo državljanskega zakona, da je mož glava družine, je bilo marsikdaj vzrok, da je propadlo domače gospodarstvo. Mož je slabo gospodaril, večkrat popival in kvartal, prekupčeval z neomejeno neodgovornostjo, žena pa je stala ob strani in se tresla zanj, za otroke in zase, reči, svetovati ali celo ukreniti pa ni smela ničesar. Res smo imeli zlasti pri nas precej takih gospodarnih žen, posebno na velikih kmetskih posestvih, ki so se znale uveljaviti tudi v gospodarstvu in so se zlasti kot vdove izkazale dobre gospodarice. Vendar žena v splošnem ni smela sodelovati pri reševanju gospodarskih vprašanj.

Ko se je pa med vojno konec klanja vedno bolj zavlačeval, so se žene prostovoljno same od sebe javile, da nadomeste moško delovno moč, kjerkoli se življenje ni smelo in ni moglo ustaviti. Na premnogih mestih so častno dokazale svojo zrelost in zmožnost. Na Bolgarskem je n. pr. statistika dokazala, da je bilo ob vojni, ko so žene obdelovale polje, obdelano več zemlje kakor v mirnem času, ko delajo na polju moški. Umevno je, da se je žena začela živo zanimati poleg stanovanjskih interesov zlasti za gospodarska vprašanja, ki so pač osnovni temelj obstanka družine. Saj gre skozi ženine roke pretežni del denarja, ne samo onega, katerega zasluži sama, temveč tudi možev dohodek. Ona je tista, ki nabavlja družini hrano, obleko in urejuje dom. Žena ugotavlja, ali je blago pristno in trpežno, ali imajo živila primerno vrednost, ali ustrezajo zdravju in potrebam njenih družinskih članov, ali so njeni dohodki v skladu s cenami najpotrebnejšega blaga. Ko so žene stopile v urade in tovarne, ko jim je poleg poklicnega dela ostala še vsa skrb in moralna odgovornost za družino, so si začele iskati novih, boljših in lažjih načinov domačega gospodarstva. Spoznale so pa tudi, kako so kot kupovalke odvisne od prodajalcev in proizvajalcev blaga. Kolikokrat bi si gospodinja rada nabavila tako in tako stvar, pa je ne dobi in mora proti svoji volji kupovati in rabiti blago, katero ji je prodajalec vsilil, bodisi zato, ker boljšega nima, bodisi zato, ker to njemu donaša večji dobiček in mu olajšuje režijo. Žene so spoznale, da se proizvajalci blaga ne ozirajo na potrebe, okus in želje onih, ki blago potrebujejo in kupujejo, temveč usmerjajo svojo proizvodnjo v zgolj osebni

dobiček in se zato združujejo v kartele in truste, od koder brezobzirno diktirajo cene.

Saj doživljamo danes stvari, ki se zde skoraj nemogoče, krute in brezumne. V časopisih čitamo vesti, kako tu ali tam ljudje od gladu umirajo, posebno brezposelni, na isti strani istega časopisa pa beremo čudna poročila: v Braziliji ali kje drugod so pravkar uničili na tisoče vreč kave, sežgali na milijone kg žita, vrgli v morje na tisoče zabojev pomaranč in mandarin, pa svinjskega mesa in moke itd. Vse to radi tega, ker so si karteli nakopičili preogromne zaloge tega blaga. Ako bi ga hoteli prodati, bi ga morali dati po nižji ceni; če pa pade cena, potem pade tudi njih dobiček.

Tudi pri nas v Jugoslaviji imamo nekatere surovine v izobilju. Do sedaj jih hvala Bogu, še ne uničujemo. Nekaj podobnega smo pa vendar že doživeli. Po načelih racionalizacije, ki gre za tem, da z najmanjšimi stroški, t. j. čim manjšim številom delavstva, pa seveda z večjo uporabo strojev, proizvaja čim večjo množino blaga, so si bili velelastniki sladkorne industrije nakopičili ogromne zaloge sladkorja. Pri tem so seveda pokupili od kmetov vso sladkorno peso. Ker niso mogli tolike množine prodati — če bi bili ceno znižali, bi bili zalogo gotovo prodali — ker jim je torej zaloga ostala, so naslednje leto produkcijo omejili. Kmetje, ki so računali z uspehom zadnjega leta, so naslednje leto posejali še več pese, v upanju, da jo bodo zopet lahko prodali. Ker so sladkorni karteli proizvodnjo omejili, je ostala kmetom ogromna množina pese na njivi, kjer je gnila in zmrzovala. Naslednje leto si niso več upali saditi toliko pese; sladkor je pošel, pese tudi ni bilo dovolj, posledica: domačega sladkorja je primanjkovalo, uvažati smo morali inozemskega. Da se pri tem cene sladkorja, ki je pri nas že itak predrag in se „Zveza gospodinj“ že dolgo bori za znižanje, niso zmanjšale, je jasno.

Koliko koristi bi imela država, če bi bila proizvodnja drugače urejena. S tem, da bi ne uvažali inozemskega sladkorja, bi ostal denar doma v državi in naši delavci bi zaslužili. Če bi se tudi prodaja uredila in poenostavila, pa znižala trošarina, bi bilo tudi vsako gospodinjstvo na boljšem. Dokazano je namreč, da pridejo surovine do nakupovalcev s 35—40% zvišanjem. To se pravi, da gre blago od proizvajalca do kupovalca skozi celo verigo rok. Vsak člen te verige hoče svoj dobiček, pri tem pa se blago tako podraži, da si marsikatera družina ne more nabaviti niti najpotrebnejših živil.

Namen nabavljalnih zadrug pa je v tem, da onemogočijo to veliko verigo posredovalcev, dobiček pa se obrne v korist gospodinjam kupovalkam, ali pa ga uporabi v najrazličnejših oblikah za splošne koristi članov. Žene so zato že davno razumele zadružno misel in so

sprevidile, da se bodo rešile kapitalističnega izkoriščanja le s protiborbo — klin s klinom — z lastnimi gospodarskimi organizacijami, z zadrugami ali kooperativami. Zadružno gospodarstvo, ki je zgrajeno na načelu samopomoči vzajemnega pomaganja in solidarnosti, začenja nov gospodarski red, ki onemogoča osebno bogatenje in izkoriščanje poedinca ter sledi geslu: Eden za vse, vsi za enega! Ni čuda, da so se zavedne žene pridružile splošnemu zadružnemu pokretu, ki se je že močno razmahnil in dobil zlasti v naprednih državah mnogo pristašev tudi med ženami. Ustanovile so si nabavljalne zadruge ter si tako olajšale življenje in boj z vladajočo krizo in tudi z brezposelnostjo. Zadruga, ki je popolnoma v njihovih rokah, je njihova last. Članice same jo opravljajo, same odločajo, kakšno blago naj se izdeluje in kako naj se prodaja. Žene, ki kupujejo v privatnih trgovinah, pač lahko zavračajo blago, če jim ni po volji, največkrat pa zaman iščejo boljšega po drugih trgovinah. Ako so pa članice nabavljalne zadruge, si lahko pomagajo, kajti njih zadruga je samo zato, da jim pomaga, da dela zanje in jim nabavlja, česar si žele. Pri zborovanjih in sestankih imajo priliko, da povedo svoje želje in potrebe. Ako je članic dovolj, da se more ustanoviti zadružno podjetje, ga skoraj ni blaga, katerega bi si ne mogla izdelovati ali nabavljati njih zadruga. Angležinje so se n. pr. dolgo pritoževale, da dobivajo slabo mleko, včasih tudi po neprimerni ceni. Pa so ustanovile mlekarske zadruge: odslej so dobivale le prvovrstno mleko in po cenah, katere so same določale kot primerne za dobavitelje in za odjemalce. Pri tem so omogočile redno oddajo mleka kmeticam, zaposlenost mnogim raznašalcem in inkasantom, sebi pa pristno, higiensko čisto in ceneno živilo. Danes je na Angleškem šestina vse trgovine z mlekom v zadružnih rokah. Belgija je industrijska država in po tovarnah so zaposlene ogromne množine žen kot delavke in uradnice, ki imajo tudi svojo družino. Pranje perila jim je delalo veliko preglavico: zasebne perice so prale slabo, perilo se je trgalo, ni bilo dobro prekuhano, neredno so ga donašale. Pa so si žene ustanovile zadružno pralnico. Določile so način pranja, čas raznašanja in ceno. Perice so dobile stalno nameščenje, poklicno zaposlene gospodinje so zadovoljne s pranjem in s ceno. Kmalu so sprevidele, da bi bilo bolje, če bi zadruga izdelovala tudi milo: tu bi bila zopet zajamčena dobra kakovost mila in poštena cena, pa tudi nove delavke bi dobile stalni zaslužek. Storile so tako in so prav zadovoljne. Naše Hrvatice so si že pred leti ustanovile žensko zadrugo, ki se bavi z izdelovanjem in prodajo ročnih vezenin. Tudi Bolgarke imajo dobro organizirano zadružništvo in so članice Mednarodne ženske gilde zadrugark. Da se je v Rusiji kooperativni način gospodarstva tako močno uveljavil, je v veliki meri zasluga žen. Žene so dale pobudo za ustanavljanje zadružnih pekarn, pralnic, menz in

kuhinj, kar vse jako olajšuje gospodinjsko delo žene, jamči za pravilnost izdelkov, stalnost cen in trajno zaposlenost uslužbenstva.

Pri nas so se dobro izkazale mlekarske, sadjarske, zlasti pa nabavljalne zadruge, ki poleg drugih dobrih strani omogočajo gospodinji tudi štedenje. Možje prinašajo pičle vsote teden za tednom; koliko pa ta zaslužek dejansko zaleže, kolikšen je, to pa je v veliki meri odvisno od razsodnega varčevanja žene. Gospodinje so zopet sprevidele, da jim le zadruga omogoča štedenje. Kajti v zadružni nabavljalnici ne gre niti para v žep privatne osebe. Vse, kar se v zadrugi pridobi, gre zopet nazaj v roke članov kot povračilo od njihovega nakupa. Gospodinja pač ve, da bi bilo nesmiselno, ko bi zadruga višala cene blagu in da je cena, katero zahtevajo v zadrugi, najpoštenejša; kajti čim več bo članica plačala za kupljeno blago, tem večji bodo njeni procenti ob koncu leta.

Zadružna trgovina nima povoda, da bi prodajala manj vredno ali ponarejeno blago. To je lahko le privatnemu trgovcu sredstvo, da si poveča dobiček. In koliko gospodinj trpi radi tega! Kljub zakonom in tržnemu nadzorstvu dobivamo tako pogosto pokvarjena živila in ponarejeno blago. In kako naj to gospodinja ugotovi, ko je zunanji videz tako varljiv. In kako zapeljujejo privatni trgovci in proizvajalci, da ujamejo kupovalko na ta ali oni patent: živila, zdravila, znamke za parketno mažo, milo itd. Svojemu izdelku pripisujejo malone čarovni učinek. Prevarana žena spozna to sleparstvo šele po bridkih izkušnjah.

Ako pa kupuje zadružno blago, tedaj je lahko prepričana, da je vse, kar ji priporočajo kot pristno, zdravo, res tako, kakor trdijo. Kajti pri zadružni trgovini zopet nima smisla, da se dela za dobiček, ko pride naposled ves dobiček zopet v roke člana-kupovalca. Kar poglejmo že danes neke zadružne ustanove v Ljubljani, koliko milijonov so vrnile v zadnjem desetletju svojemu članstvu! Pri poštenem zadružnem podjetju pa ima tudi vsak član pravico, da se pritoži nad katerokoli nepravilnostjo blaga ali uprave.

Zadružno nabavljanje potrebščin pa pomeni še drugo dobro gospodarsko stran. Pri zadružnem nakupovanju more gospodinja takoj plačevati, prodaje na upanje, kredit, zadružništvo ne pozna — vsaj ne na dolge ali nedoločene obroke. Če vse sproti plačuješ, nisi od nikogar odvisna, sproti plačani računi so najboljše jamstvo za tvojo svobodo in dostojanstvo. S tem gospodarjenjem se vsaka gospodinja privadi redu, premišljenosti, skrbnosti in nadziranju gospodinjstva. Obenem pa čuti neko zvezo z drugimi družinami, z njihovimi skrbmi in potrebami, saj vidi, da imajo tudi druge družine enake potrebe in težave. Gospodinja zadrugarka tako najlaže dojame pojem solidarnosti.

Razen direktnih materialnih ugodnosti pa koristi zadruga svojim članom tudi s socialnimi deli in priložnostnimi podporami. Zadruge ustanavljajo zdravstvene in počitniške domove, dajejo posojila ali podpore v raznih družinskih potrebah: ob poroki, porodih, v starosti, bolezni, ob smrti. Žena zadrugarka se ni zadovolila samo s tem, da je članica; njen živahni duh in močna volja sta jo hitro dvignila in postavila na čelo kooperative, v upravne svete in vrhovno vodstvo, zlasti na Ruskem. Po ruskih mestih, kjer je zadružni pokret močnejši, je že pred 3 leti doseglo število žen zadrugark dvajset milijonov, od teh jih je bilo šestnajst tisoč v upravnih svetih okrožnih federacij. Mnoge ruske žene organizirajo in vodijo nabavljalne zadruge same. Samo v moskovski oblasti je bilo po uradnih podatkih 137 žen predsednic nabavljalnih zadrug. Te žene vodijo tako zvane gospodinjske komiteje. Po vaseh prav tako narašča število žen v zadružništvu in kmetske zadruge izkazujejo okoli 800 predsednic. Preproste ruske kmetice so po svoji razsodni naravi takoj razumele korist zadružništva in so se vztrajno borile proti vsem zaprekam, katere so jim često povzročili celo lastni možje. Junaško so branili svoje pravice in niso samo članice zadruge, ampak tudi neumorne delavke za njen prospeh. V mnogih vaseh so možje s palicami odganjali žene, ko so hotele iti na zborovanje. Te pa se niso ustrašile, ostale so neizprosne in pripravljene na vse trpljenje, ko je šlo za vprašanje, kako se naj zagotovi družini bolj smotrena in cenena prehrana.

Za ženo je pač najvažnejša stran zadružništva v tem, da omogoči in zagotovi družini zdravo, ceneno hrano pri točni meri in zmerni ceni. V zadružno prodajalno hodi žena zadrugarka drugače kakor v katero koli trgovino. Ker je pri podjetju sama osebno udeležena, se zanima za blago, za red in snago v prodajalni, za vse ono, kar jo zanima v domačem gospodinjstvu. Ker daje zadruga ženi priliko, da se tudi ona okorišča z istimi pravicami kakor mož, mora biti tudi žena poleg moža v vseh upravnih in nadzornih svetih, skratka tudi žena mora stopiti med vodilne faktorje v nabavljalne zadruge, če je seveda zmožna za tako delo in čuti zanje odgovornost.

Samo v tem primeru bodo današnje nabavljalne zadruge pomenile pravo, drugo gospodinjstvo, samo v tem primeru bo žena mogla pokazati smisel in potrebno zanimanje za zadružni pokret. Zato je samo po sebi umevno, da morajo vodilni krogi nabavljalnih zadrug dati tudi ženi zasluženo mesto v upravljanju zadružne ustanove.

Kooperacija daje ženi tudi dolžnost, da nadzira industrijo. To ne pomeni samo, da odloča, kaj naj se proizvaja in prodaja, ampak ji daje tudi moč, da odreja, kako naj se blago izdeluje in prodaja in pod kakšnimi pogoji naj delajo in prodajajo zadružno blago. Koope-

racija je vedno na stališču, da mora imeti njeno delavstvo in uradništvo najugodnejše delovne pogoje. Možnost, da žena kot gospodinja-proizvajalka in konsumentka sodeluje pri zgradbi boljših pogojev za delovno ljudstvo vsega sveta, je največja gospodarska in socialna pridobitev, katero je kooperacija dala gospodinji, kajti ona, ki kontrolira industrijo, kontrolira vse gospodarsko in javno življenje sveta. Po zadružnem pokretu imajo vse žene-konsumentke v svojih rokah izdatno orožje za lastno osvobojenje iz težkega življenja, bede in pomanjkanja. Angleška propagatorka ženskega zadružništva A. Honora Anfeeld pravi: Sistem današnje industrije, ki je usmerjen v osebno bogatenje, je odgovoren za brezposelnost, za nizke mezde, za sramotna delavska stanovanja, za pogoje, ki imajo kot posledico bolezni tisočerih posameznikov, in naposled za vojne, ki povzročajo smrt in bedo milijonom družin. Vsega tega bi ne bilo, ako bi bila svetovna industrija kooperativna, ne usmerjena v kopičenje kapitala, nego v medsebojno pomoč in solidarnost vsega človeštva. Zadružno gospodarstvo pomeni ženi pot, ki vodi do boljšega gospodarskega in socialnega reda na svetu.

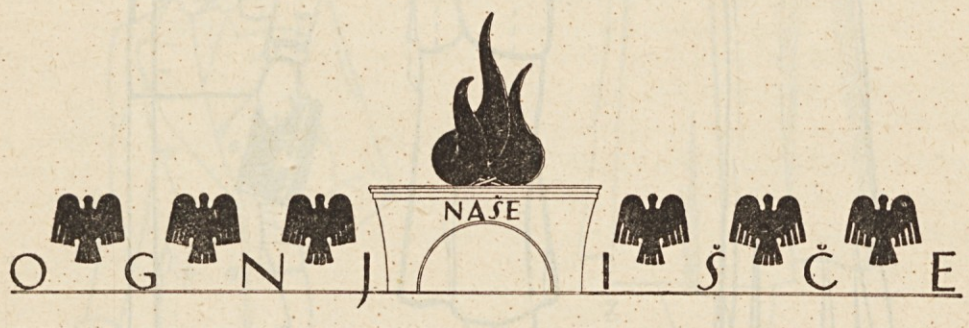

KOSTIMI SO SPET ZELO MODERNI.

Pariški modni saloni so že okoli božiča napovedali, da bodo spomladi kostimi izpodrinili plašče. Videli jih bomo iz najrazličnejšega blaga, toda vedno v strogem angleškem kroju. Pravijo, da je kostim tisti komad, ki bi ga ne smelo manjkati v nobeni ženski garderobi. Obleče ga lahko takoj spomladi, ob vsakem hladnem poletnem in jesenskem dnevu, zvečer, za izlete in za potovanje. Kostim ni podvržen naglim modnim spremembam, pa nam zato služi več let, če le malo pazimo nanj.

Angleških kostimov ne delamo nikoli iz slabega blaga, saj ima šivilja ali krojač z njim toliko dela kakor z moško obleko. Vsa oblačila, ki se tesno prilegajo životu, morajo biti narejena z isto natančnostjo kakor moški suknjiči. Zato si marsikatera gospa pusti napraviti krilo pri šivilji, jopico pa ji napravi krojač, ki dela tudi damske stvari. Vendar moramo tudi krojača opozoriti, da nam ne napravi previsokih in širokih ramen, ki so slučajno sedaj v modi, temveč nekoliko bolj zmerne, da jih ne bo treba popravljati čez leto ali dve.

Slika 1 nam predstavlja kostim zapet samo z enim gumbom. To je tako zvani smoking kostim, ki nas spominja na moške smokinge. Smo-

king je po navadi večerno oblačilo, zato je tudi te vrste kostim, če je iz finega črnega blaga, namenjen za važnejše prilike. Pod tako jopico nosimo fino belo bluzo, ki pa ne sme biti športno ukrojena. Za večerne prilike napravimo iz vsakega dobrega blaga, toda najbolj primerno je zanj sivo blago, ki je nalašč namenjeno za angleške kostime. Sporedno s krojem je letos moda poskrbela tudi za blago. Tovarne so izdelale neverjetno veliko

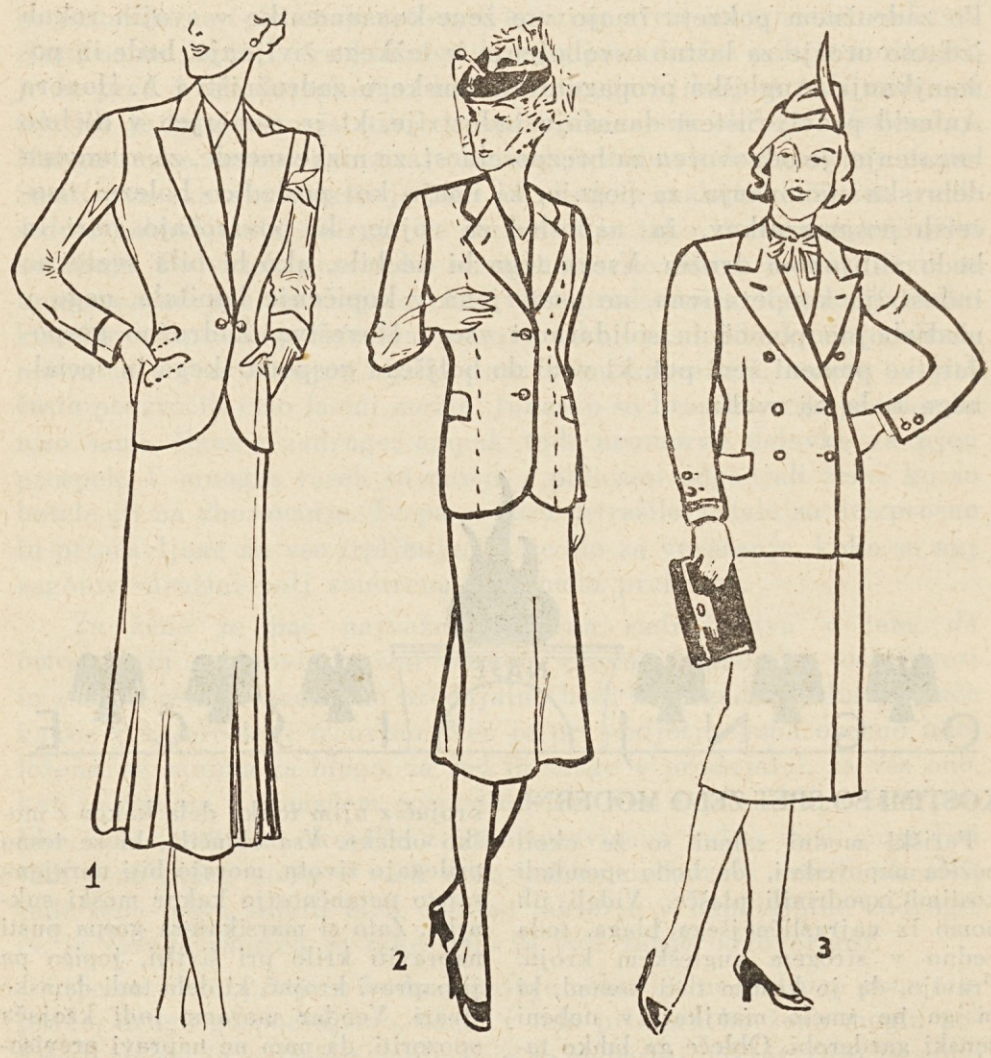

oblečemo h krilu čipkasto bluzo, pa smo napravljeni prav tako fino, kakor da imamo na sebi večerno obleko.

Slika 2 nam predstavlja kostim zapet z dvema gumboma. Ta kostim je nekoliko daljši od prvega in sprednji dve poli nista tako močno zaokroženi kakor pri prvem. Tak kostim lahko različnih odtenkov sivega blaga za kostime. V zadnji štev. „Zadrugarja" smo tudi mi opisali našo zalogo sivega in drugega blaga, ki prihaja v poštev za kostime. H kostimu, zapetemu na dva gumba, lahko nosimo tudi tako zelo moderen pajčolanček, ki ga vidimo na sliki.

H kostimu štev. 3, ki je zapet s tremi gumbi, pajčolančka na klobuku ne moremo nositi, ker je kostim čisto športnega značaja. Tak kostim si lahko napravimo iz poljubnega blaga.

Krila pri kostimih morajo biti popolnoma gladka in v skladu z jopico. Le krilo, ki pripada jopici štev. 3, si lahko privošči kako gubo.

POMLADANSKI PLAŠČI.

Kakor lansko leto, tako bodo tudi spomladi moderni prilegajoči in ohlapni plašči. Tudi paletoji, dolgi 7/8,

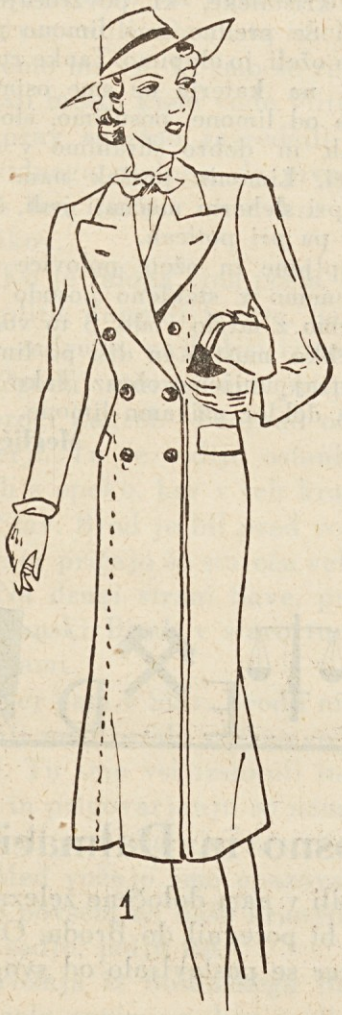

1

2

so še vedno zelo moderni. Ohlapni plašči se bodo nosili dve vrsti: taki, ki se začnejo širiti že v ramenih, in pa taki, ki so precej ohlapno ukrojeni v prsni širini in niso zvončasto ukrojeni. Prva slika nam kaže plašč bolj športnega značaja, druga pa plašč, ki ga lahko napravimo iz težjega blaga ali pa svile, in ki nam služi za vse boljše prilike. Sprednji poli ne smeta biti več ko deset cm položeni druga na drugo, širina plašča mora prihajati že od ramen in ta širina učinkuje, da se nam plašč pri hoji ne odpira. **M.**

KOSTIM IZ MOŠKE OBLEKE.

Marsikatera šivilja ali krojač bi nam mogla povedati, kako lep kostim je mogoče napraviti iz moške obleke, če ni na kolenih preveč preplezana. Zgodi se, da nam ostane moška obleka, od katere se že iz pietete do nekdanjega lastnika ne moremo odločiti, da bi jo podarili tuji osebi. Da nam visi v omari, pa tudi ni prav, saj nam jo lahko uničijo molji. Krilo iz hlač je sešito na štirih straneh. Prav to daje krilu možnost, da ga lahko ukrojimo spodaj nekoliko širše. Spodnja širina hlač pride v pas, širina hlač v koraku pa je potem širina krila. Ker je suknjič nekoč delala moška roka, je dobro, če nam tudi zdaj krojač napravi jopico. On se bo v moškem kroju dosti bolje spoznal, posebno če šiva tudi damske stvari. Vendar moramo krojača opozoriti, da nam ramen preveč ne razširi in zviša, ker angleški kostim močno podloženih ramen ne prenese. Moda angleškega kostima se ne menja niti z leti, kaj šele z letnimi časi.

POMLADANSKO ZDRAVLJENJE Z LIMONO.

Zdaj so limone poceni in pa zelo sočne so. Znano je, da imajo limone največ vitaminov od vsega drugega južnega sadja. Po zimski prehrani, ki je vsebovala malo vitaminov, človeško telo limone zelo poživijo. Odločimo se in napravimo limonino kuro. Vsako jutro na tešče, dobre pol ure pred zajtrkom, popijemo sok ene, dveh ali treh limon. Nekateri, ki so to zdravljenje že poskusili, so trdili, da so se kmalu počutili bolje. Bolj sveži so bili, glavobol je prenehal in vse drugo slabo občutje je izginilo. V primerih akutnega stanja revmatizma, ali temu podobne bolezni, je treba popiti na dan sok najmanj petih limon. Limonina kislina razstopi v sklepih male kristalčke, ki povzročajo bolečine. Še predno smo limono prerezali in oželi, jo olupimo. Tanke rumene listke, na katerih ne sme ostati nič belega od limone, posušimo, stolčemo v prah in dobro shranimo v zaprti škatlici. Limonin prašek nam pride prav pri sleherni močnati jedi, še posebno pa pri poticah.

Olupljene in ožete polovice limon pa denemo v stekleno posodo in jo nalijemo z mrzlo vodo. S to vodo, ki je mehka, mastna in diši po limonah, si zjutraj umijemo obraz. Tako postopamo, dokler uživamo limone.

Megličeva.

L. Juh:

Izlet godbe „Sloge“ v Bosno in Dalmacijo

Sredi julija preteklega leta smo stopili v nam določene železniške vozove večernega brzovlaka, ki nas naj bi potegnil do Broda. Okrog 60 veselih obrazov je gledalo iz vozov ter se poslavljalo od svojcev, znancev in prijateljev.

Prav udobno smo se namestili po vagonih in kupejih, in sicer tako, da smo bili grupirani ne po činih ali starosti, temveč po temperamentu in nameravani zaposlitvi v vlaku med vožnjo. Kvartopirci so se kmalu znašli skup, gobezdači so iskali žrtev, da bi jih morili med vožnjo, žene in ostali nežni spol pa je razporejal obleko, jestvine, računajoč pri tem, če bo količina zadostovala za dolgo vožnjo. Denarja smo imeli seveda malo, zato smo pa z velikim spoštovanjem in častjo gledali blagajnika, ki je skrbno stiskal pod pazduho aktovko, ki je vsebovala za našo prehrano namenjena sredstva.

Poglavitna ustanova v vozu pa je bila brezdvomno naša „kantina." To važno inštitucijo smo izročili v skrb in varstvo ter v obratovanje dvema tovarišicama, ki smo jih bili nalašč za to izbrali, ker sta bili tako rekoč beli vrani, to se pravi „anti", ker sta pili samo kislo vodo. Prevzeli sta kantino in jo prav spretno ter ekonomično do naše vrnitve vodili. Da nista imeli ti dve tovarišici prav prijetnega posla, to vemo mi vsi, ki smo se redno sukali okrog kantine. Kolikokrat sta morali mesto kisle vode vliti navadno vodo v „špricer" in še večkrat sta prav spretno razredčili dalmatinsko vino iz prav poštenega in previdnega razloga, da pivec ne bi bil prehitro vrtoglav. Regulirali sta s tem jakost vina, kar je prav prišlo v želodcih in glavah izletnikov.

Ko je zaloga vina pošla, smo nabavili vino v Dubrovniku, Korčuli in Splitu. Zaupati hočem, da je bil dalmatinec iz Ljubljane, to je iz naše zadruge, najboljši izmed vseh.

Zgodaj zjutraj smo prispeli v Slavonski Brod. Slav. Brod leži na progi Zagreb—Beograd ob Savi in ima rečni promet z ladjami in šleperji. Tu se vidijo ostanki in razvaline starih turških utrdb, zidanih z opeko, ker v teh krajih ni kamenja.

Slav. Brod je bil pred vojno in med njo veliko trgovsko središče, o čemer pričajo še stoječa velika skladišča za žito in poljske pridelke.

Na drugi strani Save, preko dolgega železnega mostu, prispemo v Bosanski Brod, v staro turško mesto z džamijami in turškimi naselbinami.

Ker nam v Slav. Brodu niso pripravili posebnih voz, smo se morali stisniti med ostalo občinstvo ter se popeljati preko Save v Bosanski Brod. Tu smo vsi izstopili in odločno zahtevali ojačanje. Po težkem boju in prigovarjanju so nam dali 3 vozove in smo z enourno zamudo odpihali proti Sarajevu.

Med vožnjo smo opazovali in občudovali bosanske pokrajine, ki ličijo povsem na našo kranjsko deželo. Zeleni, lepo zaraščeni hribčki, žito, sadje, polja itd.

Vožnja iz Bosanskega Broda mimo Doboja, Maglaja, Zenice, je bila zelo zanimiva, ker so ti kraji naseljeni s prebivalstvom raznih

ver, katoliške, pravoslavne in turške. Katoličanke in pravoslavne žene pasejo ob progi krave in ovce ter pridno predejo z obema rokama prav primitivno belo volno. Turkinje so pri poljskem delu pokrite ter pokažejo mimo vozečemu vlaku hrbet in se sklonijo k zemlji, da jih nihče ne vidi. Tu in tam se opažajo na vrtovih turški grobovi in kameniti spomeniki, ki označujejo grobove. Če je pokopana v grobu ženska, je spomenik na vrhu šiljast, če je pa pokopan moški, ima spomenik na vrhu obliko turbana.

Turške hiše so po večini lesene in ometane z ilovico. Okna so omrežena z gosto mrežo kot pri nas spovednice.

Zenica — Vareš.

V teh dveh krajih je doma težka industrija Jugoslavije. V Zenico je postavila država po nemški tvrdki Krupp-u velike in moderne plavže, to je peči za topljenje železa in jekla. Zenica je edina železna industrija v Jugoslaviji, ki ima tako zvano „dolgo progo", napravo, po kateri se vlečejo jeklene železniške tračnice itd.

V Varešu se koplje železna ruda, ki se pretopi in porablja za izdelavo železa vseh vrst.

Hitro je minil čas vožnje in že smo se znašli v glavnem mestu Bosne — Sarajevu.

Sarajevo. Največje turško mesto v naši državi je Sarajevo. Prebivalcev šteje ca. 80.000 in je med temi nad 30.000 turške veroizpovedi — muslimanov, kakor jih sedaj imenujemo. Muslimani so s Hrvati in pravoslavnimi prebivalci še v dokaj dobrih odnosih. Za napredek nimajo dosti smisla in se strogo držijo svojih starih šeg in pristnih turških obredov.

Najbolj zanimivo je v „baš-čaršiji", kjer imajo Turki svoje primitivne prodajalne in delavnice, kakršne so imeli njih pradedje pred več stoletji. Edino „harem" so Turki odpravili, ni pa odpravljeno mnogoženstvo, če ga kdo financielno zmore.

Tovariši železničarji iz vseh pokrajin so nas pričakovali na postaji z godbo ter so nas prav prijazno in prisrčno sprejeli. Da pokažemo, kaj premoremo in znamo, je tudi godba „Sloge" zaigrala par koračnic, ki so napravile na vse navzoče prav dober vtis. Lahko s ponosom rečemo, da je izmed vseh godb, ki so sodelovale pri sprevodu, bila najboljša naša „Sloga". To dokazuje pohvala otrok, ki so kar drveli za sprevodom in so se takole izražali o naši godbi: „Ti Ljubljanci sviraju bogovski!" Po končanem sprevodu so nam pripravili kosilo v Sokolskem domu, in sicer na račun sarajevskih železničarjev.

Ne vem, ali je bil slab aranžma ali pa je bila kuharica slaba: za kosilo smo dobili gulaž s solato. To „Kranjcem" ni bilo všeč, ker so njih želodci navajeni drugih jedi za kosilo. Že popoldne smo jo od-

kurili z vlakom v Ilidže, zdravilišče, kopališče in zabavišče Sarajevčanov.

Namestili so nas v Železničarskem domu, kjer stanujejo med šolskim letom otroci železničarjev. Po počitku je bil pravi užitek, sprehajati se in občudovati to krasno letovišče. Večerjo smo naročili pri malem gostilničarju, ki nas je z okusno napravljenimi jedili in dobro pijačo prav hitro in dobro postregel. V razvedrilo in zabavo so godci zaigrali nekaj komadov.

Spat smo šli v Ilidže prav po vojaško. Še prej smo natvezili godcem, da je dom ob 10. uri zaprt in da je kasneje vstop nemogoč. Mlajši in vročekrvni mladeniči bi pa sicer radi šli v kavarno poslušat mlado in lepo pevačico s harmoniko oziroma orkester, ki je po njihovih zatrdilih prav imenitno sviral. Držali smo disciplino in šli k počitku.

Poleg železničarskega doma v Ilidžu je nastanjen zoološki vrt. Medvedi in levi so nas ponoči prav pridno zabavali z renčanjem in tuljenjem.

Že ob 5. uri zjutraj je postalo v vseh spalnicah Železniškega doma živo. Vsi smo se dvignili s postelj ter se pripravljali na odhod. Godba nam je zasvirala budnico, nakar smo se podali na postajo ter pričakali vlak za Sarajevo.

Z malo zakasnitvijo se je razvil s postaje lep sprevod po mestu. Na tisoče železničarjev je korakalo ob sviranju petih godb po sarajevskih ulicah do Sokolskega doma, kjer se je vršilo zborovanje UJNŽB.

Na kosilo smo šli v kolodvorsko restavracijo, kjer smo se z restavraterjem pogodili za dobro kosilo po primerni ceni.

Ta dan je bila nedelja, lep solnčen dan. Takoj po kosilu smo zasedli nam določene vozove ter se odpeljali proti Mostarju. Interesantna vožnja med kamenitimi soteskami, nad deročo Neretvo, je bil pravi užitek za naše izletnike. Cela vožnja od Sarajeva do Mostara je bila podobna filmu, kjer se menjajo z bliskovito naglico slike prekrasnih pokrajin, vodopadov, skalnatih predorov in strmega pobočja ter modro zelene reke, kristalno čiste, ki se vije med bregovi pod progo.

Ko smo prispeli v Mostar, so nas pričakovali in pozdravili železničarji s postaje in kurilnice Mostar ter so nas odvedli v bližnjo restavracjo, kjer je bila naročena večerja in kjer smo odložili prtljago.

M o s t a r. Drugo starodavno in zgodovinsko turško mesto je Mostar. Znamenit je po lepi legi s starimi mostovi, je privlačen za turiste, posebno one iz inozemstva.

V mostarski okolici se pridela izborno hercegovsko vino „žilavka“ in najboljši tobak. Prebivalstvo je po večini muslimansko. V Mostaru smo srečali več Slovencev, ki so nas prav z veseljem sprejeli.

Takoj po prihodu v Mostar smo se podali po glavnih ulicah na mesto, ki je bilo določeno godbi, ki je priredila lepo uspeli koncert. Prebivalstvo Mostara, osobito muslimanke, katerih je bilo polno na promenadi, so pazljivo sledile koncertu in je bil močan aplavz prisotnih poslušalcev in poslušalk dokaz, da je glasba občinstvu zelo ugajala.

Po večerji je bila prosta zabava oziroma ogled mesta (Mostar ponoči). Po polnoči smo se z močno zamujenim in prenatrpanim vlakom odpeljali proti Dubrovniku. Ta vožnja je bila najhujša, ker smo bili natlačeni v vagone kot sardele, ker so zasedli v naših vozovih mesta tudi železničarji, ki so se vračali s kongresa iz Sarajeva domov ali so potovali na izlete na morje.

V Dubrovnik oziroma Gruž smo dospeli sicer vsi zdravi in še dokaj dobre volje, vendar z neko skrbjo, kje bomo dobili prenočišče in hrano in po kakšni ceni. Vodje izleta so odvedli izletnike na glavni trg v Dubrovnik, kjer so potrpežljivo čakali s svojo prtljago, dokler niso dobili prenočišča.

Na največje veselje vseh smo dobili skupno prenočišče na dubrovniški trdnjavi v domu Narodnih žena. Postelje čiste, razgled krasen, cene nizke, tako da se nam je odvalil kamen od srca, ker je s tem odpadla največja skrb. V prijazni gostilni sredi mesta smo se pogodili za ceno večerje in kosila, s katerim smo bili tudi zadovoljni.

D u b r o v n i k. Gruž-Dubrovnik sta najlepši pomorski mesti z največjimi zgodovinskimi znamenitostmi in s krasno lego. Glede klime je Dubrovnik na prvem mestu, ker tu se prične sezija že v februarju. Pogled na mesto, utrdbe, palmove nasade in razkošne vile daje res veličasten vtis na vsakogar, ki je tako srečen, da si lahko ogleda to krasoto.

Dubrovnik je bil pred 100 leti samostojno mesto s svojo vladavino, zato so Dubrovničani še danes na to ponosni ter skrbno čuvajo zgodovinske znamenitosti in arhive.

Tudi okolica Dubrovnika, mali zaraščeni otoki in otočiči, so privlačni za kratke izlete s čolni in ladjami.

Celo nedeljo smo preživeli v Dubrovniku kot pravi pravcati „letoviščarji“. Kopali smo se v morju pod trdnjavskimi zidovi, vozili s čolni, posetili tako zvane „podrume“, kjer se je točila poceni dobra kapljica. Vsi vedri, zdravi in dobro razpoloženi smo se prebudili v ponedeljek zjutraj na trdnjavi, pridno pospravili svojo prtljago ter se nato odpeljali z avtomobili in tramvajem v pristanišče Gruž, kjer nas

je že pričakoval krasni in udobni parnik „Aleksander“. Ko smo si priskrbeli vozne karte in ko so kantinerji napolnili velike pletenke z vinom in radenske steklenice z vodo, smo se vkrcali na krov broda.

Kako dobro je bilo, da smo šli na parnik eno uro pred odhodom, smo videli kasneje, ko so bila vsa mesta in kotički zasedeni, posebno na naši strani, kjer je bila nameščena godba, ki se je z mogočno koračnico poslovila od divnega Dubrovnika.

Ne čudimo se, da je Dubrovnik glavni letoviški kraj in center cele Dalmacije, ker ima toliko lepih naravnih krasot in starodavnih zgodovinskih znamenitosti. Vsi zadovoljni smo uživali pri odhodu parnika še enkrat ob pogledu na pristanišče, trdnjave in mogočne parnike, ki so bili vsidrani v gruški luki. Vse to je na nas napravilo neizbrisen vtis in ni nam bilo žal, da smo se podali na tako dolgo pot, kjer smo videli toliko lepote in zanimivosti.

Vožnja po morju, to je nekaj, kar nam Slovencem posebno ugaja, zato je bilo veselje naše družbe na vrhuncu, ker si vožnje z luksuznim parnikom ob zvokih dobre godbe ne more privoščiti navaden zemljan vsak dan.

Ko je stopila na ladji naša kantina v funkcijo, smo prav pridno gasili žejo ter razigrani prepevali prav po domače in ubrano kot romarji. Kvartet „Sloge“ pod vodstvom g. G. je neumorno sviral povečini melodije narodnih pesmi, mi pa smo uživali udobnost vožnje po morju, razne telesne dobrote kantine in naših zalog, ki so se vidno krčile, čim bolj smo se bližali koncu potovanja. Glede prehrane smo bili na ladji „ob svojem“. Za kosilo se nismo prijavili, ker ni bilo potrebe in ne preveč denarja. Kompletno kosilo na ladji bi stalo 45·— din za osebo. Med vožnjo smo imeli s strani tovariša blagajnika prijetno razočaranje. Po skupnem obračunu prihrankov in vplačanih zneskov za prehrano in prenočišča je vsled ekonomičnega postopanja vseh vodilnih faktorjev nastal prav lep „preostanek“, ki nam ga je tov. blagajnik v gotovem novcu med vožnjo na brodu pošteno vrnil. Kako zadovoljstvo, navdušenje in priznanje tov. blagajniku, ko je izplačeval prihranke! Rožljanje kovačev v žepu je še bolj povečalo razpoloženje naših izletnikov na ladji. Kantina je oživela, obrazi so se razbistrili, dobra volja se je stopnjevala.

Naš luksuzni brod se je ustavil med 10urno vožnjo iz Dubrovnika v Split samo trikrat, in to v največjih in pomembnejših lukah.

Okrog 18. ure zvečer smo se bližali cilju, ker je plul parnik že v splitsko luko. Zopet pospravljanje in zbiranje prtljage ter nervozne priprave za izkrcanje.

Navodila vodij izleta so bila oddana vsem točno, zato se je tudi pretovor iz parnika v železniško postajo Split izvršil v najlepšem redu.

Pred odhodom vlaka so nas posetili in pozdravili voditelji splitske železničarske godbe in naprosili, da jim „Sloga“ zaigra nekaj komadov.

Godba „Sloge“ je tudi tu topot ustregla želji tovarišev železničarjev ter je z res ubranim sviranjem koračnic izzvala razpoloženje, da je bilo veselje za Splitčane in izletnike „Sloge“.

Vlak je odbrzel v temno noč, le pogled nazaj na Split je bil neizbrisen, ker morje lučic Splita in morja je nudil čaroben vtis. Kot neverjetne sanje je izgineval sijaj desettisočih luči, ki so ličile na nebo in zvezde izpred oči potnika drvečega vlaka.

V vlaku, ko smo se vozili iz Zagreba proti Ljubljani, smo ugotovili, da je izlet „Sloge“ uspel popolnoma, da smo bili vsi zdravi in zadovoljni in da vse, kar ni bilo vsem in vsakomur prav na potovanju, ostane pozabljeno, gre v „zaborav“.

Taki izleti godbenega odseka s kompletno godbo po drugih pokrajinah med brate ima dvojni namen: Prvič imajo godbeniki in njih svojci za celoletno delo, napor in požrtvovanje nekoliko zadoščenja in nagrado, drugič pa je uspeh izleta, če je dobro organiziran, da godba „Sloge“ v drugih krajih pokaže, kaj zna in da ponese s tem sloves med naše sosede.

To pot smo dosegli uspehe v obeh ozirih, v kar so pripomogli vsi godbeniki „Sloge“, blagajnik, dirigenti in če ne bo zamere, nekoliko tudi potni maršal.

Josip Vandot:

Ženin Šimen

Stari Ziljanki je kri le malokdaj zavrela. Bila je vse svoje življenje mirna in pohlevna ženica, ki je ni mogla razburiti niti strupena beseda sosede Kočure, ki je Ziljanko vse življenje sovražila in opletala z njo Bog si ga vedi zakaj. A nocoj jo je jeza zabolela visoko do senc, kri ji je zalila obraz in srce ji je zastalo od silne jeze. Roke so se ji čudno tresle, ko se je z njimi oprijela mize. Še hujša jeza ji je zagorela v očeh, ki so se s hudim pogledom uprle v Šimna, ki je sedel za mizo in je bil prav dobre volje, ker se je pravkar pošteno navečerjal.

„Mati, čemu vsa ta vaša ihta?“ se je posmejal dobrodušno. „Saj vam prav nič ne pristoja. Obraz vam je čudno nakremžen. Le poglejte se v zrcalo, če mi ne verjamete.“

„Naték zagovedni!“ je mati zavpila z najvišjim glasom, ki ga je premogla. „Rečem ti, da se oženiš, pa je konec besedi. Nobenega dela se ne dotaknem več, da boš vedel, mrhar nesrečni! Vsa sem že zgrbljena od dela, roke so mi od starosti onemogle in kolena mi klecajo, če dvignem poleno in ga vržem v peč. Pa naj še gospodinjim in garam. A le zato, ker je mrhar preneroden in preboječ, da bi se oženil. Le poišči si že nocoj žensko, da ti bo jutri gospodinjila. Za nobeno delo ne primem več. V kamro se zaprem, ti pa glej in se obrni, kamor in kakor se hočeš.“

„Nehajte, mati!“ se ji je Šimen smejal v obraz. „Saj ste že stokrat tako govorili, a še enkrat niste storili tako, kot ste obljubili. Pa tudi jutri ne boste.“

Mati se je namrdnila in se sunkoma obrnila od mize. Odprla je izbine duri in jih zaloputnila za sabo. Šimen je počasi vstal in zažvižgal veselo pesem. Poiskal si je klobuk, ga potlačil na glavo in stopil v vežo. Njegovo žvižganje je mater razjarilo še huje. Z burkljami v roki je prihitela iz kuhinje in je obstala pred Šimnom.

„O, da sem mogla roditi takega mrharja!“ je zajokala od jeze. „Takega mrharja, ki se ga moram sramovati na stara leta. Križ božji, ne štej mi jeze v greh . . .“

A Šimen je še vedno žvižgal. Že je stopil na vežni prag in se že hotel okreniti, da se materi še enkrat posmeje. A ni se več utegnil obrniti, zakaj burklje so mu priletele v široki hrbet in so obenem zropotale na tla. Naglo je skočil čez prag in se je zunaj zasmejal na glas. Krenil je naravnost na ulico, ki je vodila med tihimi kmetskimi domovi do široke, gladke ceste.

Noč se je delala nad gorskim svetom. Na zapadu je nad rogljatim, temnim vrhom vitke gore že svetila večernica v polnem sijaju. Hladen veter je vel skozi dolino in skozi nizka, z rožami napol zastrta okna je lila rdečkasta svetloba. Tišina se je razpredala po vasi in nad vasjo in te tišine ni niti enkrat zmotil pasji lajež. Nebo tam na vzhodu pa se je belilo v mlečni barvi, zakaj mesec se je moral vsak hip priplaziti izza škrbastega, skalnatega gorskega grebena.

Šimen je šel po temni cesti in ni srečal žive duše. A daleč ni šel, ker je že gori ob kapelici krenil naravnost v Mojčnikovo gostilno. Globoko se je moral skloniti, da se z glavo ni zadel ob podboj izbinih duri. Vsedel se je v kot za mizo in še zmenil se ni za besede edinih dveh pivcev, ki sta ga iz nasprotnega kota klicala k sebi. Trdo se je obregnil tudi ob mlado, živo natakarico, ki mu je prinesla merico pijače in je hotela z njim začeti kratkočasen pogovor.

Do dna je izpil polni kozarec in se je popraskal po hrbtu, prav tam, kamor so ga zadele materine burklje. Nato si je podprl glavo z obema rokama in je pričel strmeti v črnikasto, od časa že vso razjedeno mizo. Po glavi so mu pričele rojiti težke misli kakor še nikoli. Te misli pa so bile tako čudne in vroče, da mu je v srcu postalo tesno in da je že začel godrnjati sam s sabo.

„Mati še nikoli ni bila takšna kot nocoj," je mrmral polglasno v mizo. „Burklje mi je zalučala v hrbet. To pa nekaj pomeni. Kaj, če se jutri zjutraj res zaklene v svojo kamro in je ves dan ne bo na izpregled? Šimen, pa kdo bo potem gospodinjil na domu in kuhal tebi, ki si v jedi tako izbirčen in tako rad ješ?"

Z obema rokama se je popraskal za ušesi in silna, neprijetna skrb se mu je zajedla v srce. Nemirno je izpraznil nov kozarec in se je spet zagledal v mizo. Še nikoli ni matere videl tako razjarjene kot nocoj. Pa je pri večerji pričela z njim prijazen in vesel pogovor da malokdaj tako. A je že morala besede napeljati na ženitev in nevesto, ki je ni še nikjer, pa naj se Šimen še tako prizadeva, da jo vsaj napol ugane. Kam naj jo gre iskat, ko mu še v sanjah ne pride na pamet, v kateri hiši naj si jo poišče, pa čeprav mu je že trideset let in čeprav njegova postava ni taka, da bi ne bila dekletom všeč vsaj na eno oko? Mati ga priganja od dne do dne huje in smejati se ji mora, ker ve, kako je z njim in nevesto, ki je še daleč ni nikjer in jo mora šele iskati, a sam Bog ve, če jo najde, ko je do tridesetega leta ni našel nikjer.

In je ugibal in se neprestano praskal za ušesi in pil, a še sam ni vedel, da pije. Postajalo mu je vedno bolj vroče in naposled je pričel na prste šteti vsa dekleta, kolikor jih je vas premogla. A niti pri eni mu misli niso obstale delj kot trenutek.

Še je premotril zadnje dekle in misel mu je šla mimo nje. Tedaj pa se je Šimna polastila silna jeza. Z roko je udaril po mizi, da je kozarec odskočil.

„Mati lahko govori," je godrnjal. „Saj nji se ni treba ženiti. Ženim se jaz, a zlodej vedi, kje naj se ženim. Spat grem, pa bom imel mir."

Naglo je plačal in je odšel iz krčme. Svetla mesečina se je bila razlila po gorskem svetu, dolina se je zavila v njo in bele gore so se svetile v nji kakor ogromni, srebrni kipi. Veter je bil utihnil in nad vasjo je bil razpreden prijeten vonj, kakor da so vse hiše pokrite z naglji in rožmarinom.

Šimen je šel naglo po cesti, da bi čimprej prišel domov. Jeza se mu je bila polegla in je žvižgal veselo pesem. Obstal je, ko je zagledal svojo hišo, ki se je kopala v beli mesečini. Bila je najčednejša v vasi, a vendar se mu je v tem trenutku zazdela tako pusta, da se je je ustrašil.

„Vidi se, da ni prave gospodinje v nji," je mrmral nevšečno. „Mladih rok ni, da bi uredile vsaj rože po oknih. In oči ni, ki bi se smejale tam med pustimi zidovi. Ženske ni tam, da bi vsaj enkrat na dan zapela v tej divjini . . ."

A hipoma je umolknil in se je z rokami udaril po stegnih. Na glas se je posmejal in se zasukal na petah. Skoro tekel je po ozki uličici navzdol, kjer se je sredi širokega proda svetlikala Sava. Mel si je roke in se je vsak čas posmejal kratko, pretrgano. Pa saj ni čudno, da se je smejal samemu sebi. Ves čas je v mislih iskal nevesto, a še na pamet mu ni prišlo, da tista nevesta ni niti daleč in je brhka, da bi v treh vaseh ne mogel najti brhkejše. Tam onkraj Save spi zdajle na podstrešju Česnikovega doma, spi za ozkim okencem in sanja kdo ve kaj, le tega menda ne, da je kakor zanalašč ustvarjena za nevesto Ziljanovemu Šimnu. No, če nocoj ne sanja tega, pa bo sanjala jutri zvečer, ko bo že zares Šimnova nevesta.

„To boš gledala, ti ljuba Neža," se je Šimen smejal, ko je po ozki brvi tekel čez Savo. „Da mati ni zalučala burkelj vame, ne vem, če bi ti kdaj gospodinjila na Ziljanovem domu in skrbela za rože po oknih. Tako pa boš in še zlodej mi ne more več stopiti na pot."

Živo mu je Neža zdaj stala pred očmi. Bila je prav taka, kakršno je bil videl v nedeljo tam gori pri farni verkvi. Šla je mimo njega, ga pogledala s tihimi, modrimi očmi in se mu dobrodušno nasmejala, ko je videla, da je tudi on pogledal za njo. No, Šimnu še na kraj pameti ni prišla misel, da je to njegova nevesta in žena, ki bo gospodinjila na njegovem domu in bo zalivala rože po oknih in vrtu, ki je bil strašno zanemarjen, ker ga že leta in leta niso pogledale prijazne, mlade oči.

Neže se je domislil šele prejle ob pustem domu in spomnil se je tudi njenega smejočega se pogleda. In že je vedel, da mora biti le Neža njegova nevesta in da si jo mora priboriti že nocoj, ker bo jutri nemara že prepozno. Neža je prebrhka in ni zlomek, da ne bi nepoklican fant segel po nji.

„In bo moja že nocoj," je škrtnil z zobmi. „Ziljanov Šimen sem in bom pokazal, da sem Ziljanov Šimen."

Že je stal kraj Česnikove domačije, ki se je samotno belila pod goro, obraslo z nizkim drevjem. Tod je vladala mrtva tišina, ki je še podnevi ni motil nihče, ker je hiša stala daleč proč od človeškega življenja. Okenca so se svetila v mesečini, niti drevja ni bilo, da bi zasenčevalo hišo, stoječo sredi prostorne trate, ki je bila vsa posuta z divjimi gorskimi naglji.

Šimen je obstal le za trenutek in se ozrl po hiši. A že je stopil za vogal, ker je bil prepričan, da je na drugi strani podstrešno okence,

za katerim spi Neža. Tod je bilo temno, ker semkaj mesec ni mogel sijati. Šimen je hotel stopiti naprej, a že se je hipoma ustavil. Slišal je prikrit glas, ki je prihajal od nekod iz višine, in se je začudil.

„Kaj pomeni to?“ ga je spreletelo. „Nemara sem reš prišel prepozno in že drug vasovalec sloni gori ob okencu. Ne, že spet ne bo nič z nevesto, ki sem jo skoro že trdno držal za roko . . .“

Pograbila ga je silna jeza, da je moral stisniti pesti. Pognal se je naprej in je zadel ob nekaj trdega. Bila je lestva, ki je bila prislonjena k zidu. Šimen jo je silovito stresel, da se je zamajala in se skoro prevrgla.

„Ali mi greš hitro dol,“ je zavpil. „Bodi, kdor hočeš, kar tako mi ne uideš odtod.“

Lestva je v zgornjem koncu glasno zaškripala in še preden je Šimen utegnil pomisliti, je zdrknila na tla črna postava in se hotela jadrno izmuzniti v noč. A Šimen je iztegnil roke in je držal za vrat človeka, ki se je na vso moč prizadeval, da bi se izvil iz njegovih pesti. Šimen ga je zvlekel na trato, kamor je sijala mesečina. Spoznal ga je — bil je Matilnov Oren iz spodnjega kraja vasi, kjer je z materjo živel v napol podrti bajti. Z vaškimi fanti se ni nič kaj rad družil, ker se je preveč zavedal svoje siromašnosti. Hodil je svoja pota in ljudje so pravili, da zna biti zloben, če prilika nanese tako.

„Glej, glej — ti si?“ se je Šimen začudil. „Visoko si posegel, visoko. A rečem ti, da tam ne dosežeš ničesar. Tam gori je postlano za nekoga drugega. Ti pa glej, da se pobereš in se ne prikažeš nikoli več semkaj. Ali si slišal?“

(Konec prih.)

ZADRUŽNI VESTNIK

Nova pomladanska zaloga čevljev je že dospela. V izdelavi ni posebne spremembe, ker ni mogoče, pač je v usnju. Pomladanske in poletne čevlje imamo v semiš usnju ali kombinirane z drugim usnjem v vinski, modri in drap barvi. V isti barvi usnja so čevlji z visoko peto, srednjo, pa tudi športno. Imamo pa tudi čevlje v ševroju, boksu v črni in rjavi barvi, odprte in zaprte. Posebnost letošnje mode v čevljih so športni čevlji v raznih barvah semiša. Take čevlje lahko nosimo tudi k pol športni obleki.

Čevlji za gospode.

Velika moda moških čevljev bo letos srednjesvetlo rjavo usnje. Mi smo take čevlje nabavili v nizki izdelavi. Dobili smo pa tudi črne čevlje iz semiša in boksa, kombinirane z drugim usnjem za važnejše prilike. Na zalogi pa imamo tudi vse druge vrste čevljev, ki niso podvrženi modi in ki jih rabimo pri delu in športu.

Otroški čevlji.

Letos smo jih dobili zelo veliko tudi v semišu. Semiš usnje je mehko in trpežno pa so zato začeli izdelovati tudi otroške čevlje iz njega. Imamo jih pa tudi črne lakaste za dečke in deklice, visoke in nizke usnjene iz črnega in rjavega boksa v fini in trpežnejši izdelavi, kakršne kdo potrebuje. Stalno na zalogi pa imamo nakovane čevlje in pa gojzarce.

Letos bomo videli na cesti čevlje s podplati iz zamaškovine. Zamaškovina je mehka in prožna. Človek bi mislil, da so čevlji s takimi podplati idealni. Glede udobnosti jim morda res ni oporekati, toda glede zunanje oblike pa niso okusni. Me ženske, ki tako rade same sebe ogoljufamo za eno številko, samo da nam izgleda noga manjša kakor je v resnici, naj k lahkim, svilenim oblekam nosimo moderne čevlje, ki nam napravijo nogo najmanj za nekaj številk večjo, kakor pa jo nam je Bog ustvaril! Poleg lahke obleke izgledajo taki čevlji kakor coklje. Pravijo tudi, da se taki čevlji težko popravljajo in da tovarne ne prevzamejo nobene garancije zanje.

V naši zadružni trgovini poletnih čevljev še nimamo, ker je še prezgodaj. Pozneje pa bomo naše člane že obvestili, kakšne smo dobili.

Dežni plašči.

Zadružna prodajalna se je letos tudi z dežnimi plašči bolj založila kakor druga leta. Damske plašče imamo v modri, zeleni in rjavi barvi. Nekateri plašči so svileni, drugi iz cenejše kvalitete, spodnja gumijasta plast pa je pri vseh enaka. Tudi pelerine imamo na zalogi, damske so v modri barvi.

Za otroke imamo pelerinice v temnomodri barvi v vseh velikostih.

Plašči za gospode.

Letos smo uvedli tudi že izgotovljene površnike za gospode. Napravljeni so po prvovrstnem angleškem kroju in iz lepega finega športnega blaga.

Stalno imamo **na zalogi črne službene plašče.** Spodnja stran plašča je iz blaga, zato da v takem plašču človek ne čuti toliko vremenske spremembe.

Imamo tudi plašče iz balonske svile. Taki plašči se lahko nosijo za vsako priliko in tudi za dež.

Klobuki za gospode.

V istem oddelku kakor plašče, imamo sedaj tudi klobuke. Ker imamo več prostora, smo se tudi s klobuki lahko nekoliko razširili in preskrbeli večjo izbiro. Imamo vse mere in vse moderne odtenke barv v dveh različnih fazonah: z nižjim in višjim oglavjem in ozkimi krajci, tako da si vsak član, s še tako izbranim okusom, lahko najde pokrivalo, ki bo ustrezalo njegovi obleki.

Službene čepice

iz kamgarna in sukna in pa rdeče za prometnike stalno na zalogi.

Perilo za gospode.

V moških srajcah je letos novost, ki je do sedaj nismo poznali. Srajce iz puplina imajo ovratnik, ki ga ni treba nikoli poškrobati, a je vedno napol trd. Čim se vlažen ovratnik zlika, že postane tako trd kakor je bil, ko je bila srajca nova. K vsaki taki srajci se lahko dobi še posebej en ovratnik in pa navodilo, kako se pravilno pere in lika. V srajcah imamo veliko izbiro od prazničnih do športnih.

Spodnje hlače

imamo izdelane v dolgi in kratki meri in v gradlu in rajèju. Rajè je nekoliko mehkejši od gradla, pa morda manj trpežen. Imamo jih tudi v cenejših izdelavah.

Blago za moške obleke.

Kogar ni naš potnik obiskal na domu in kdor ni imel prilike videti naše novo blago za obleke, vabimo, da si ga ogleda ob prvi priliki v trgovini. Posebno opozarjamo naše člane na **zadružni kamgaren,** na pravo angleško blago, ki ga je angleška tovarna nalašč za nas izdelala. To blago prihaja v prvi vrsti v poštev za

uniforme, ker je lepo, lahko in trpežno. Lepi so tudi damski kostimi, marinarske oblekce za dečke in naložena krilca za deklice.

Zadružni tvil je kaj podoben zadružnemu kamgarnu. Blago je enako tkano, le da je nekoliko lažje. Uporabljamo pa ga v iste namene.

Za boljše obleke smo dobili fine kamgarne, za športne pa razno sukno. Letos se bodo nosile svetlejše hlače kakor suknjič. Oba komada morata biti napravljena iz enakega blaga, le v barvi se morata razlikovati, na primer: temnorjav suknjič in svetlorjave hlače. Tudi s te vrste blagom smo se preskrbeli in lahko postrežemo našim članom po vseh modnih zahtevah.

Damske bluze.

Dobili smo zelo lepe triko bluze v raznih lahkih barvah in v modernih fazonah. V manufakturnem oddelku pa imamo primerno svilo za bluze v svili, puplinu ali turingu, ki se lepo pere.

Blago za kostime.

Po naši zadnji notici v „Zadrugarju" je za blago za kostime veliko zanimanje. Posebno veliko naročil imamo po potniku. Vabimo naše članice, da si blago čim prej ogledajo, dokler je še od vsakega kosa dovolj blaga na razpolago. Mnogokrat se zgodi, da se naši člani čutijo užaljene, ker ne dobijo več blaga, ko pridejo v prodajalno. Lepo in dobro blago, ki ga mi v „Zadrugarju" posebno toplo priporočamo, se kaj kmalu proda.

Blago za plašče.

Za plašče širokih krojev priporočamo naše kamelsko kosminje v svetli drap barvi, ki je letos spet tako moderna. Za isti kroj imamo karirasto blago, pa tudi vsako drugo mehko blago prihaja v poštev. Za prilegajoče plašče priporočamo moderne blagove v živih barvah, ki se bodo letos tako zelo videle na cesti.

Pomladanske obleke.

Pomladanske obleke se bodo nosile v istih barvah kakor plašči. Rdeče, zelene, modre v vseh nijansah, barva petroleja, po kateri je letos veliko povpraševanje. Vse to blago je v veliki izbiri v zadružni prodajalni.

Letos tako moderna naložena krila bomo nosili iz vsakovrstnega tenkega blaga, za šport pa jako radi iz pepita, ki ga imamo v naši prodajalni v črni, modri in rjavi barvi.

Damsko perilo.

Triko perilo je še vedno zelo priljubljeno. Mi smo dobili jako lepe kombineže v vseh lahkih barvah, enostavne ali okrašene z vezeninami. V enaki izdelavi so tudi spalne srajce, hlačke in srajčke. Modrčki so napravljeni po najnovejših in najboljših krojih z elastiko. Imamo jih v vseh merah.

Rokavice imamo v istih barvah kakor čevlje: v modri, vinskordeči in drap barvi. Stalno na zalogi pa tudi vse druge vrste rokavic, ki niso podvržene modi. Rokavice so v usnju in trikoju.

Nogavice imamo prozorne, ki bodo tudi letos zelo moderne, pa tudi trpežnejše iz svile in flora. Lahko tudi že dobite nogavice dokolenke.

Torbice smo dobili v veliki izberi za vse prilike.

Blago za zavese.

S pomladansko pošiljko drugega blaga smo dobili tudi dosti vzorcev za zavese. Nekatero blago je težje, drugo lažje. Eno spominja na domače kvačkanje, drugo na tovarniške čipke. Blago imamo v širini 300 cm, 220 cm in 150 cm. Iz te širine je mogoče napraviti vsako posteljno pregrinjalo in zavese v kakršnikoli širini.

Bliža se Velika noč. Kako prijetno je, če moremo za te praznike menjati zavese na oknih. Glede zaves velja pravilo: Lahke za poletje, težje za zimo, prav tako kakor v obleki!

Razpis

za letovanje otrok ob velikih počitnicah l. 1939. v zadružnem Mladinskem domu viteškega kralja Aleksandra I v Gozdu-Martuljku.

a) Čas letovanja.

Tečaja za letovanje otrok sta dva, in sicer:

1.) za žensko deco od vključno 1. do vključno 29. julija, to je 29 dni;
2.) za moško deco od vključno 2. do vključno 29. avgusta, to je 28 dni.

b) Pogoji za sprejem.

V počitniške tečaje sprejemamo slabotne, okrepitve in gorskega zraka potrebne otroke vseh železničarjev iz območja direkcije državnih železnic v Ljubljani od dovršenega 7. pa do dovršenega 16. leta starosti.

V dom ne sprejemamo otrok, ki bolehajo za nalezljivimi boleznimi ali trebušnimi trajnimi katarji, ki so duševno ali telesno anormalni, ki so nravno pokvarjeni, nesnažni, ki niso čisti (ušivi) in ki močijo posteljo.

Otroci, ki so preboleli kako infekcijsko bolezen, se sprejmejo le, če je pretekel najmanj en mesec od tedaj, ko so ozdraveli in bili izpuščeni iz kontumacije, pa do odhoda v dom, in če se izkažejo z zdravniškim izpričevalom, da niso več infekciozni.

Vsak otrok, ki hoče biti sprejet v dom, se mora izkazati s potrdilom o zdravniškem pregledu; po možnosti naj vsak prosilec priloži to potrdilo že svoji prošnji za sprejem otroka v Mladinski dom. Za izdajo potrdila naj zaprosijo roditelji pristojnega železniškega zdravnika.

Prednost pri sprejemanju uživa deca najpotrebnejših, v ostalem bo pa odločeval vrstni red prijave.

c) Prijava.

Roditelji in skrbniki, ki želijo poslati deco na letovanje v naš Mladinski dom, morajo s posebno prošnjo pismeno prositi zadrugo za sprejem, in sicer:

1.) za deklice najkasneje do 25. maja 1939;

2.) za dečke najkasneje do 15. junija 1939 ter na naslov: Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic r. z. z o. j., Ljubljana, Masarykova cesta št. 17.

V svoji prošnji morajo navesti roditelji (skrbniki):

1.) rodbinsko in rojstno ime očeta (matere, skrbnika), zvanje, službeno mesto, točen naslov stanovanja, višino mesečnih prejemkov, število otrok in člani zadruge še člansko številko;

2.) rojstno ime otroka, za katerega prosijo, da se sprejme v dom, točne rojstne podatke otroka, kateri učni zavod in razred otrok obiskuje tekoče šolsko leto, njegovo splošno zdravstveno stanje in kot zaupne tudi morebitne posebne lastnosti in nagnjenja otroka, da jih na letovanju nadzorne osebe poznajo in upoštevajo;

3.) morebitne želje, ki jih še imajo (obročno odplačilo oskrbnine, znižanje oskrbnine, itd.). Nadalje naj navedejo, če so prosili oblastno upravo bolniškega fonda za prispevek k stroškom letovanja in s kakim uspehom.

Če so otroci sprejeti ali ne, bo zadruga obvestila prosilce pri deklicah najkasneje do 10. junija, pri dečkih pa do 26. junija 1939.

Vsak, kdor je prosil za sprejem v letovanjski tečaj in je bil njegov otrok sprejet, pa se kasneje premisli in otroka ne odda v dom, mora to pismeno prijaviti na gornji naslov upravnemu odboru zadruge najkasneje 10 dni pred začetkom letovanja, ker mu sicer zadruga zaračuna in odtegne 5 dnevno oskrbnino.

č) Oskrbnina.

Oskrbnina znaša letos dnevno po din 12·— za otroke delavcev, a po din 14·— za otroke ostalih železniških uslužbencev.

V oskrbnini je všteto prenočišče, prehrana (5krat na dan), stalno nadzorstvo, tedensko po ena dopisnica, lahka bolniška oskrba v domu, kopanje, uporaba igrišč in igrač.

Potne stroške za vožnjo tja in nazaj plača vsak sam.

Izdatki, ki bi jih imela uprava doma za večja popravila oblačil in obutve, kakor tudi stroške, ki bi nastali pri težji bolezni, se zaračunajo posebej.

Da bodo mogli poslati otroke na letovanje tudi gmotno šibkejši železničarji, je upravni odbor sklenil, da bo dovolil takim plačilo oskrbnine na obroke, če prosijo za obročno odplačilo. Kdor želi odplačevati oskrbnino na obroke, mora prositi za to ugodnost že v prošnji za sprejem otroka v dom.

d) Oprema.

Dečki morajo imeti razen tega, kar imajo na sebi, še: eno obleko, plašč (dežni, pelerino ali hubertus), občutljivejši še sviter ali pulover, 1 par močnejših čevljev za daljše izlete in za primer slabega vremena, copate, vsaj po dvoje spodnjih hlač, srajc ali majic in spalnih srajc, tri pare nogavic, 6 žepnih robcev, čepico ali klobuk, kopalne hlačke, zobno ščetko, glavnik, dve brisači, kos toaletnega mila in kozarec za pranje ust.

Deklice naj imajo razen tega, kar imajo na sebi: dve oblekci (po možnosti pralni), plašč, dva predpasnika, en par močnejših čevljev za daljše izlete, copate, tri pare nogavic, vsaj po dvoje srajčk, spodnjih hlačk, spalnih srajc (pidžam), 6 žepnih robcev, kopalno obleko, zobno ščetko, glavnik, dve brisači, kos toaletnega mila in kozarec za pranje ust.

Vsak kos opreme (obleke, srajce, robci itd.) mora imeti všite začetne črke rodbinskega in rojstnega imena otroka. Dragocenih predmetov, zlatnine in nakita otroci ne smejo prinesti seboj, denarja pa le manjše zneske za vožnjo na izlete. Denar izročijo otroci takoj po prihodu v dom nadzorni osebi, kateri so prideljeni. Za dragocenosti ne prevzame zadruga nikakega jamstva.

Vsakemu otroku naj napravijo roditelji pred odhodom na letovanje seznam vse obleke in predmetov, ki jih ima, da ve otrok ob povratku, kaj mora odnesti domov.

Če igra otrok kako glasbilo, naj prinese inštrument s seboj, ker ga bo rabil za razvedrilo in nastope.

Vso svojo opremo naj prinese otrok v nahrbtniku, kovčegu ali košari. Kovčeg oziroma košara naj ne bosta prevelika.

e) Obnašanje na letovanju.

Vsak otrok mora točno upoštevati določbe poslovnega reda, ki ga upravni odbor predpiše za letovanje.

Vodstvo doma ima pravico poslati domov vsakega otroka, ki se ne pokorava nadzornim osebam, ki krši poslovni red, nadalje otroke, pri katerih bi se izkazalo,

da njihova navzočnost slabo vpliva na drugo deco, in otroke, ki so močilci postelj, nesnažni, anormalni.

Na vsakih 15 do 20 otrok je dodeljena izobražena nadzorna oseba.

Za razvedrilo služijo otrokom izprehodi, krajši in celodnevni izleti, razne igre, taborni ognji, kopanje, čitanje, pripovedovanje, radio itd.

Vsakega otroka pregleda najmanj enkrat na 14 dni zdravnik. V primeru obolelosti je zdravnik takoj na razpolago.

Otroci dobijo 5krat na dan obilno domačo hrano.

Vsak otrok dobi v domu tedensko po eno dopisnico, ki jo mora ob določenem dnevu redno pisati domov. Malim otrokom pomaga pri pisanju nadzorni organ.

Med otroci mora vladati pravo prijateljsko razpoloženje in sloga, sestrsko in bratsko morajo podpirati drug drugega.

f) Obiski.

Večkratni obiski in obiski med tednom v Mladinskem domu niso dovoljeni. Radi domotožja, kateremu otroci kaj radi zapadejo, je dovoljeno obiskati prvič deco šele, ko je otrok že vsaj 18 dni na letovanju.

Obiskovalci naj ne prinašajo otrokom raznih jedil, slaščic, nezrelega sadja ali pijače in otrok ne smejo voditi izven zadružne posesti.

Obiskovalcem dom ne nudi prenočišča, prehrane ali drugih udobnosti. Obiskovalci se pa morejo hraniti v Savezovem domu za odrasle (Ko-op hotelu), ki je v neposredni bližini Mladinskega doma.

g) Pripombe.

1.) Revni člani zadruge, ki bi želeli, da jim zadruga zniža oskrbnino, morajo prositi za znižanje že v prošnji za sprejem otroka v Mladinski dom in to svojo prošnjo utemeljiti. Kasnejših prošenj upravni odbor ne bo upošteval.

2.) Opozarjamo vse, ki nameravajo prositi oblastno upravo bolniškega fonda pri direkciji državnih železnic v Ljubljani, da jim bolniški fond prispeva k stroškom za letovanje njihovih otrok v Mladinskem domu v Gozdu-Martuljku, da naj store to čimpreje, pa bodisi, da prosijo za dečke ali deklice.

3) Prošnje, ki jih predlože prosilci oblastni upravi bolniškega fonda za podporo k stroškom letovanja, ne veljajo tudi že za sprejem v zadružni Mladinski dom. Za sprejem otrok v Mladinski dom morajo dotični roditelji prositi zadrugo še posebej, tako kot je navadeno zgoraj pod c).

4) Rešitve, ki jih prejmejo prosilci od oblastne uprave bolniškega fonda, morajo dotični priložiti prošnji, s katero prosijo zadrugo za sprejem otroka v Mladinski dom v Gozdu-Martuljku, oziroma, če takrat, ko prosijo zadrugo za sprejem otroka v Mladinski dom, rešitve bolniškega fonda ne bi še imeli, jo morajo predložiti upravnemu odboru takoj, ko jo prejmejo od bolniškega fonda.

Prosilcem, ki priložе svojim prošnjam na Nabavljalno zadrugo rešitve oblastne uprave bolniškega fonda, ni potrebno prilagati zadrugi potrdila o zdravniškem pregledu otroka, ker so tako potrdilo morali priložiti že prošnji, ki so jo vložili na bolniški fond.

5.) Mladinski dom stoji v Gozdu-Martuljku, v prekrasni alpski pokrajini, 6 minut oddaljen od postajališča in ima 751 m nadmorske višine. Lasten vodovod ga oskrbuje s prvovrstno pitno vodo. Spalnice so velike, svetle in zračne. Pri spalnicah je posebna slačilnica in moderno urejena umivalnica. V vse prostore je napeljana električna razsvetljava, v umivalnicah in kopalnicah (kadnih in pršnih) je topla in mrzla voda (centralno ogrevanje). Dom ima veliko in razsežno prosto

teraso za sončenje. Sonce je bogato radioaktivno. Plavalni bazen v neposredni bližini doma vabi h kopanju na prostem, prekrasna okolica pa na daljše izlete in krajše sprehode. Lastni svet ob domu, gozdovi, planinske jase in krasne gore nudijo najlepše prilike za razvedrilo v prelepi naravi na prostem. Klimatske in zdravstvene prilike so najprimernejše, kar vse vpliva, da se jači telo in krepi duh oslabelega in slabotnega otroka.

Redna letna skupščina zadruge.

Vse delegate in vse naše zadružnike obveščamo, da se bo po sklepu upravnega odbora vršila letos redna letna skupščina zadruge v nedeljo, dne 14. maja 1939 po delegatih.

Vabilo na skupščino z dnevnim redom in letnim računskim zaključkom bomo objavili v štev. 4 „Zadrugarja".

Delegate in ostale člane, ki bi hoteli staviti skupščini predloge, opozarjamo na sledeče predpise pravil:

Vsak predlog in vsaka pritožba se mora izročiti upravnemu odboru zadruge pismeno in najmanj 8 dni pred skupščino. Posebno važne predloge, ki naj tvorijo posebno točko dnevnega reda skupščine, morajo pa predlagtelji izročiti upravnemu odboru najmanj **40 dni** pred sestankom skupščine.

Ker žele delegati, naj jim upravni odbor dostavi predloge in pritožbe čimprej, da jih morejo pravočasno še pred skupščino proučiti, prosimo vse naše zadružnike, da tudi navadne predloge in pritožbe dostavijo upravnemu odboru kolikor je le možno zgodaj, vsaj pa do konca meseca aprila, ne pa šele 8 dni pred skupščino.

Članske sestanke

za svoje člane bo sklical upravni odbor konec meseca marca in tekom meseca aprila ter bo na njih poročal o stanju zadruge in slišal želje in pritožbe članov.

Vabimo in prosimo vse člane, da se sestankov v čim večjem številu udeleže in na njih prostodušno povedó, kaj želijo in kaj naj se zboljša v zadrugi. Saj je namen članskih sestankov, da se upravni odbor o željah članov pouči in zato pozdravlja vsako pošteno kritiko ter ima tudi resno voljo upoštevati vse, kar je izvedljivo in kar je v korist ustanove.

Vabila na članske sestanke bodo dostavili članom v vsakem okolišu njihovi delegati.

Kolo žen zadrugark

„Kolo žen zadrugark" bo imelo svoj redni letni občni zbor dne 29. marca t. l. ob pol 20. uri v prostorih „Sloge" z že objavljenim dnevnim redom. Odbor prosi vse članice, da se polnoštevilno udeleže občnega zbora in s tem dokumentirajo voljo za uspešen razvoj zadružnega pokreta in za boljšo bodočnost žen zadrugark. — Odbor.

Kolo žen zadrugark

je priredilo dne 8. marca t. l. drugo svoje predavanje za članice in somišljenice v dvorani „Sloge". Predavala je gospa dr. Šimenčeva o temi „Higiena v prehrani s posebnim ozirom na prebavila". Predavateljica je v poljubni razlagi poslušalkam predočila izredno važnost higiene v pripravi domače tečne hrane in z nazornimi primeri prikazala koristnost surove hrane za razvoj človeškega telesa in zdravja. Po predavanju je ga. predavateljica izrazila željo, da tudi poslušalke povedó svoje mnenje in se neprisiljeno med seboj porazgovore. Pripravljena je vsaki podati potrebna pojasnila in nasvete iz svoje življenjske in zdravniške izkušnje. Res se je med navzočimi razvila prav živahna izmenjava misli in to v najboljšem medsebojnem razumevanju. Po končani debati je ga. predsednica poročala člani-

cam o tekočem delu v društvu in jih tako seznanila z razvojem in nameram nadaljnjega delovanja. Gospo predavateljico pa je prosila, da ostane društvu naklonjena in ga podpre s primernimi predavanji, ki naj dvignejo društvo in izobrazbo žene-gospodinje.

Prihodnje predavanje bo dne 19. aprila ob 20. uri v istem lokalu o zadružno gospodarskem pokretu.

Našim zadrugaricam!

Iz vrst naših zadrugaric smo prejeli več dopisov, v katerih je izražena želja, da bi kot priloga k „Zadrugarju" zopet izhajala **krojna pola.** Tej želji bi prav radi ustregli, vendar bi imela zadruga s krojno polo tako visoke izdatke, ki bi ne bili v pravem razmerju z uspehom. Preveč je namreč članov, odnosno zadrugaric, ki na krojni poli nimajo interesa. Da pa onim, ki krojno polo želijo, ustrežemo, smo stopili v stik z uredništvom „Žene", ki izdaja k svoji reviji prvovrstno, po načinu najboljših inozemskih risano krojno polo.

Zadrugarice, ki žele krojno polo, naj to javijo z dopisnico ali ustmeno upravnemu odboru naše zadruge, in to najkasneje do 15. aprila t. l. Od števila naročil bo odvisno, ali in kako bomo lahko to akcijo izvedli.

Pritožbe.

Na odbor „Kola žen zadrugark" se je v zadnjem času obrnilo z ustmeno pritožbo glede naših zadrug več članic, oziroma soprog članov radi kvalitete raznega blaga ter cen, ki naj bi bile nekaterim predmetom višje kot so pri trgovcih.

Odbor ponovno prosi članice, naj upravičene pritožbe s podpisom pošljejo na „Kolo žen zadrugark", ker le v tem primeru bo odbor posredoval na pristojnem mestu. Ako so pritožbe res upravičene in z dokazi podprte, je v interesu upravnega odbora samega, da to uredi v zadovoljstvo članov.

Ni pa pravilno, da se eventualni nedostatki po članstvu raznašajo v javnost, mesto da bi te nedostatke sami med seboj uredili. Vsak član zadruge se mora zavedati, da je istočasno tudi solastnik zadruge, in da je njegova dolžnost ščititi njen ugled.

Kreditna zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani

sporoča, da se bo vršil njen XIII. redni letni občni zbor po delegatih v glasbeni dvorani Narodno-železničarskega glasbenega društva „Sloge", Ljubljanski dvor, dne 2. aprila 1939, s pričetkom ob 10. uri.

Upravni odbor.

Gospodarski in tržni pregled

Tovarniški in rudniški konsumi in prodajalne.

Dogaja se, da tovarniška in rudniška podjetja otvarjajo kot sestavni del svojega obrata konsumne prodajalne za svoje tovarniško in rudniško osebje. Namen teh prodajalen je, da zalaga osebje z živili na kredit, ter da oddajajo delavcem živila po nabavni ceni plus prevoznina; to zaradi tega, da jim ni treba zvišati plač.

Tovarne in rudniki nosijo vse stroške za postavitev in vzdrževanje poslopij in inventarja ter plačujejo tudi osebje v prodajalnah.

Razumljivo je, da na ta način lahko oddajajo živila rudniškim in tovarniškim delavcem ceneje kot pa zadruge, ki morajo plačevati najemnino za prostore, zidati poslopja na svoje stroške ter nositi vso režijo za personal in davke.

Pa delavstvo tovarn in rudnikov ni preveč veselo, če ustanovi podjetje prodajalno, ker je vedno dana možnost, da podjetje na račun cenenih živil zniža delavstvu plače.

Ko so bile na železnici direkcijske prehranjevalne inštitucije (gospodarske poslovalnice), za katere je železniška uprava preskrbela brezplačne prostore ter je tudi plačevala ves personal, je bilo poslovanje ugodneje in režija manjša, kar vpliva na cene in čisti dobiček.

Zato ne moremo primerjati prodajalen podjetij, ki jih finansirajo podjetniki, s svobodnimi zadrugami, ki so last članstva in se vzdržujejo z lastnimi sredstvi.

Kriza.

Vsepovsod se govori o krizi. Pet let smo imeli denarno krizo. Posojilnice in banke niso izplačevale vlog, denar je bil zamrznjen in kriza je bila tu.

Letos imamo sladkorno krizo, ker je baje preveč tovarn in sladkorja sipe ter premalo sladkorja za domačo prehrano; zato je kriza.

Pšenična kriza je v Jugoslaviji zelo velika, ker je preveč pšenice in so previsoke cene. Lastniki pšeničnih zalog nočejo znižati cene, moka je predraga; zato je kriza.

Kriza se pozna tudi v previsokih cenah masti in mesnih izdelkov. Previsoke cene na trgu, premajhen izvoz svinj in masti; pa je zopet kriza.

Vinska kriza se pozna povsod v Jugoslaviji, ker se je pridelalo preveč vina, in sicer razmeroma dobrega, in ker se cene dvigajo; zato pravijo, da je kriza.

Manufaktura se je v tovarnah podražila, ker ni surovin iz inozemstva in je tudi uvoz iz Nemčije in Angleške otežkočen; zato je kriza.

Delavec ima dnevne plače od 18 do 20 din v državnih podjetjih, pa se ne more preživljati, ker je kriza in so živila predraga; zato je pri nas kriza nad hišo.

Železničarji in državni uslužbenci so vsled prenizkih plač prišli na kant in zabredli v dolgove. Izhoda ni, dokler se plače ne zvišajo; zato je kriza vsepovsod.

Obrtniki tarnajo, da ni dela, da so davki previsoki in vse kovine, les itd. predrage, kar povzroča krizo.

V Beogradu je kriza, ker je premalo denarja, so prenizke doklade in davki in ker je baje preveč uradnikov in uslužbencev ter penzionistov; zato je kriza.

Pravijo stari ljudje, da bo konec krize, ko bo Sava tekla navzgor, ko bodo posojilnice denar ponujale brez obresti, ko ne bo državne takse na sladkor, ko bomo pšenico uvažali iz Amerike, ko bomo namesto domače masti imeli samo „Ceres“, ko bomo pili „Španско vino“, ko bomo nosili obleko iz „hrvatskega platna“, ko bodo plačani delavci po 4 dolarje na dan kot v Ameriki, in ko bo ljubljanska železniška direkcija imela samostojno financo ter sama razpolagala z dohodki železnic dravske banovine in sama plačala železničarje kot to zaslužijo.

Takrat, ko bo konec krize pri nas in na celem svetu, se bomo pa prav vsi pošteno oddahnili, ker se bodo začeli boljši časi, ki jih že težko pričakujemo.

Današnje krize, v kateri živi državni uslužbenec, reši nas, o Gospod!

Šunke.

Velikonočna šunka in gnjat je pri nas navada in narodna potreba. Kakor imajo Angleži običaj, da mora biti o božičnih praznikih v vsaki družini, pa bodisi še tako siromašni, puran na mizi, tako je običaj pri nas, da skrbi vsaka gospodinja za to, da imajo mož in otroci vsaj enkrat na leto, to je za Veliko noč, za priboljšek velikonočno šunko.

Kdor je tako srečen, da sam zredi prašiča, ali da ga kupi, si prihrani šunko za Veliko noč. Nekateri dobe šunko od sorodnikov ali staršev, drugi si jo kupijo na deželi, če je taka prilika, največ članov in družin pa je, ki kupijo šunko v zadrugi.

Zadruga ne kupuje šunk od malih mesarjev, ker bi ne mogla kriti potrebe na ta način in bi tudi vsaka šunka imela drug okus in bi bila ta premalo, druga preveč slana. Tudi se pri takih malih nakupih dogaja, da se dobe slabe, oziroma pokvarjene šunke.

Zadruga nakupi vso potrebo pri večjih firmah, ki se pečajo na veliko s klanjem prašičev in s prodajo prekajenega mesa. Do sedaj smo bili s šunkami od teh tvrdk

zadovoljni in tudi članstvo je bilo zadovoljno.

Za Veliko noč dobi zadruga prvovrstne šunke, navadne in zvite, ki se bodo dobile v vseh prodajalnah.

Priporočamo članstvu, da jih pravočasno naroči.

Mleko.

Mlekarske zadruge in kmetje ljubljanske okolice so sklicali sestanke zaradi podražitve mleka. Sklep je bil storjen, da se zvišajo cene mleka, ki se dovaža na dom, na din 2.50, v mlekarnah pa naj se prodaja po din 2.25.

Zadruga je bila proti podražitvi, kar je naš zastopnik na sestankih javno povedal.

Tudi v časopisju smo povedali, da smo proti podražitvi mleka.

Zanimivo je, da eden izmed dnevnih listov našega članka, ki je pisal v korist konsumentov, ni objavil.

Po daljših pogajanjih z mlekarsko zadrugo v Moravčah smo uspeli v toliko, da je naša prodajna cena din 2.20 namesto din 2.50, kakor so napovedale mlekarske zadruge. Mleko smo zvišali le toliko, kolikor nam je mlekarska zadruga zvišala nabavno ceno. Naša zadružna mlekarna je ostalim mlekaricam trn v peti, ker nismo in ne bomo pristali na to, da bi se cene mleku v teh težkih časih povišale.

Sigurno pa je, da bi se cene mleku dvignile vsepovsod, če bi naša mlekarna prenehala z dovozom mleka. Zadruga bo še naprej vodila mlekarno brez dobička v korist članstva.

Vino v zadružnih kleteh:

Da ustrežemo potrebam in želji članstva, je nabavila zadruga več vrst dobrih in pristnih vin.

V zalogi imamo: cviček po din 10.—, dalmatinsko belo vino po din 10.—, opolo din 10.—, župsko črnino (srbsko vino) po din 12.—, muškat silvanec, nov din 14.—, štajersko belo, staro din 12.—, prošek din 26.— in hamburger, novo din 14 (srbsko vino).

Članom priporočamo, da si nabavijo vino za Veliko noč v zadružnih kleteh in prodajalnah.

Surovo maslo.

Vsako leto k praznikom poskočijo cene živilom, ki jih potrebuje za praznike vsaka gospodinja. Izvzeti so primeri, če je lepo vreme in če je dosti robe na trgu in malo odjemalcev. Takrat je razočaranje za prodajalce, ker vsled slabega odjema in slabega povpraševanja cene padajo.

Zadruga si nabavi za praznike surovo maslo pri zanesljivih mlekarskih zadrugah in trgovcih, ki izdelujejo sami surovo maslo.

Za velikonočne praznike bo imela zadruga zadostno količino surovega masla v prodaji, in sicer prvovrstno čajno maslo in kuhano maslo ter maslo za peko.

Orehi.

Ker je bila lani za orehe slaba letina, je občutno pomanjkanje tega sadeža povsod po državi. Lansko leto je sadje, v prvi vrsti orehi, pozeblo, posebno v naših krajih.

Orehi so rodili v enem delu Bosne in Srbije. Zadruga je kupila orehe v Bosni po ceni, ki je bila lani na trgu običajna. Ta cena se je povišala vsled velikega povpraševanja po orehih.

Pred Veliko nočjo bodo cene orehom, celim in jedercem, brezdvomno še poskočile, ker ni zalog in ne ponudb.

Izplačilo skonta za leto 1938.

Potom službenih edinic smo razposlali našemu članstvu obvestila o blagajniškem skontu za leto 1938. V smislu sklepa se je za gotovinske nakupe priznal 5% skonto, za kreditne nakupe pa 4% skonto.

Člani upokojenci in vdove naj pa dvignejo svoja obvestila v Ljubljani na Masarykovi cesti, v Mariboru in na Jesenicah.

Člani, katerim se skonto izplača, naj istega čimprej dvignejo.

Kuharski recepti.

Dobili smo dopis žene člana delavca, ki pohvali našega „Zadrugarja“ in članke iz gospodinjstva; le to pa želi, da bi priobčevali tudi kuharske recepte za preprosto hrano za družino, ki se mora preživljati s 600 din mesečnih dohodkov.

Dobro domačo hrano, veliko in poceni, take kuharske recepte bi rade čitale naše gospodinje, žene uslužbencev, osobito delavcev. To je prava umetnost, ki se da težko doseči.

Domača hrana na Gorenjskem je povsem drugačna kot na Dolenjskem ali hrana pri onih, ki so prišli iz Trsta in Krasa. Starejše gospodinje kuhajo po svoje, kakor so se doma naučile, njih hčerke pa gredo v kuharske in gospodinjske tečaje, da se naučijo kaj boljšega, ker to zahteva napredek in čas, v katerem živimo. Če hčerka ne zna kuhati takih jedil, ki se dobe danes v vsaki restavraciji, ta bo v zakonu slabo vozila, ker bode mož nezadovoljen s preprosto napravljeno hrano.

Skušali pa bomo zadovoljiti gospodinje tudi v tem oziru in bomo priobčili nekaj kuharskih receptov cenene in preproste domače hrane, oziroma kuhe, v kolikor je seveda to z ozirom na obrazloženo sploh mogoče.

Gospodinje!

Čitajte naše obvestilo glede krojne pole na strani 93!

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta štev. 89. — Tiskali J. Blasnika nasled., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 46-52 IN 46-53

PRODAJALNE

Ljubljana:
Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 4652-3
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 4651

Maribor:
Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova, telefon št. 606

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 3

Obračunske cene veljavne od 20. marca 1939 naprej.
Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.
Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka 0gg	kg	3·20
„ 0g	„	3·20
„ št. 2	„	3·—
„ št. 5	„	2·80
„ ajdova	„	5·—
„ koruzna	„	2·—
„ „ krmilna	„	1·20
„ pšenična krmilna	„	1·65
„ ržena	„	2·75
Otrobi, pšenični debeli	„	1·65
„ „ drobni	„	1·40
Zdrob, činkvantin	„	3·25
„ koruzni	„	2·50
„ pšenični	„	4·—
Žikin zdrob ¼ kg	zav.	6·50

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7·—
Krpice	„	7·—
Makaroni	„	7·—
Polži	„	7·—
Rezanci	„	7·—
Špageti	„	7·—
Zvezdice	„	7·—

Jajčne

Makaroni	kg	10·—
Polži	„	10·—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	11·—
Špageti	„	11·—
Jajnine vseh vrst	„	17·—
A. C. „ „	„	18·—

Riž

Carolina	kg	12·—
Ia	„	8·—
IIa	„	7·—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	4·—
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6·—
Čebulček	kg	9·—
Česen	„	6·50
Fižol, prepeličar	„	4·—
„ beli „	„	4·—
„ cipro	„	4·25
Grah zelen	„	11·—
Ješprenj	„	4·—
Ješprenjček	„	7·—
Kaša	„	3·75
Koruza, debela	„	1·55
„ činkvantin	„	2·40
Krompir	„	—·95
Leča, Ia	„	11·—
„ domača	„	5·—
Piča za kure	„	2·25
Ptičja hrana	„	8·—
Tropine, lanene mlete	„	2·60
Ječmen	„	2·30
Oves	„	2·40
Proso	„	2·50
Pšenica	„	2·20
Zelje kislo		2·—
Zelje kislo, v sodih, Btto za Ntto	„	1·75
Slive suhe bosanske	„	9·50

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14·—
Rozine, IIa	„	12·—
Fige v vencih	„	7·—
Lešniki, tolčeni	kg	43·—
Limone	kom.	—·75
Mak plavi	kg	18·—
Mandeljni, Ia	„	52·—
Orehova jedrca	„	28·—
Pomaranče	kom.	Dnevna cena
Mandarine	„	Dnevna cena
Rožiči, celi	kg	6·—
Rožičeva moka	„	6·—

Sladkor

Kocke	kg	15·50
Sipa, drobna	„	14·—
„ debela	„	14·10
V prahu	„	15·75
Bonboni	„	25·—
„ Fourres, Ia	„	40·—
„ „ IIa	„	30·—
Bonboniere	kom.	po izb.
Kandis	kg	24·—
Margo slad	„	44·—
Šumeča limonada	kom.	1·—

Sol

Fina	kg	4·—
Morska	„	2·75

Kava

Perl	kg	72·—
Portoriko	„	80·—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Surova, Ia	kg	69·—
„ IIa	„	61·—
Viktoria	„	58·—
Žgana	„	80·—
„ Rio	„	70·—
„ Special	„	92·—
Hag, mali	zav.	14·—
„ veliki	„	27·—

Žitna kava

Ječmenova, slajena zadružna	kg	11·—
Ječmenova, zadružna	„	7·50
Ržena, slajena, zadružna	„	12·—
Dr. Pirčeva	„	12·50
Kneipp	„	13·50
Perola	„	13·50
Proja	„	9·—
Žika	„	13·—

Ostale kavine primesi

Cikorija Franck à ½ kg	kg	18·50
„ Franck à ¼ kg	„	19·50
„ Favorit à ½ kg	„	16·—
„ kolinska à ½ kg	„	18·50
„ kolinska à ¼ kg	„	19·—
Enrilo	„	21·—
Figova kava	„	23·—
Redilna kava	„	21·—

Mast

Mast Ia	kg	20·—
„ v dozah	doza	105·-
Čajno maslo Ia gorenjsko	kg	36·—
„ „ štajersko	„	32·—
Kuhano maslo	„	32·—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	21·—
Hrenovke	kom.	2·—
Jezik, goveji	kg	24·—
„ svinjski	„	24·—
Kare brez kože	„	23·—
Krače	„	13·50
Kranjske klobase	„	3·50
Meso, prekajeno, vratina	„	21·—
Ocvirki	„	*
Prsni vršci	kg	17·—
Reberca, brez kože	„	19·—
Salama, krakavska	„	24·—
„ letna	„	21·—
„ milanska	„	54·—
„ mortadela	„	25·—
„ navadna	„	12·—
„ ogrska	„	54·—
„ pariška	„	22·—
„ posebna	„	22·—
„ tirolska	„	22·—
Slanina, hamburška	„	23·—
„ krušna	„	20·—
„ papricirana	„	21·—
„ prekajena, deb.	„	22·—
„ soljena	„	20·—
„ tirolska	„	23·—
Svinjske glave, brez kosti	„	14·—
Svinjski parklji	„	8·—
Šunka, domača, kuhana	„	45·—
„ praška	„	24·—
„ zvita	„	23·—
Tlačenka	„	14·—

*Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe – pastete

Polenovka, suha	kg	26·—
Rusi	kom.	1·—
Sardele, očiščene, v olju	„	—·75
Sard. obr. s kaper., mala	doza	5·—
„ „ „ „ velika	„	8·—
Sardine	„	6·50
„	„	5·50
„	„	3·25
„	kom.	1·25
Slaniki	„	2·50
Pašteta, jetrna	doza	5·—
„ sardelna	„	6·—
„ zakuska	„	2·—
Guljaž, goveji	„	7·—
Vampi	„	7·—

Delikatese

Citronat	kg	100·-
Naš čaj	zav.	6·—
Čaj v dozah vel.	doza	30·—
„ „ „ mal.	„	17·—
„ „ zavitkih	zav.	4·—
„ „ „	„	8·—
„ „ „	„	9·50
Čaj v zavitkih	zav.	18·—
„ brazilski „Mate“	„	3·50
„ odprti	kg	135·-
Čokolada à ¼ kg	tabl.	10·—
„ „ 1/10 „	„	4·50
„ „ 1/20 „	„	2·50
„ z lešniki	kom.	1·—
„ „ „ 1/10 kg	tabl.	6·50
„ „ „ 1/5 „	„	12·—
„ mlečna 1/14	„	5·—
„ „ 1/7	„	10·—
Drobtine	kg	6·—
Gorčica	„	17·—
„	koz.	6·50
Jajca, štajerska, dnevna cena		

Na progo jih ne moremo pošiljati.

Guljaž ekstrakt	zav.	3·50
Juhan, mali	stekl.	9·50
„ veliki	„	20·—
„ na drobno	dkg	1·30
Kaaba, redilna kava čok. okusa	vel. zav.	14·—
Kaaba, redilna kava čok. okusa	mal. „	7·—
Kakao, holandski	kg	50·—
„ I	„	35·—
Kaprni	„	50·—
Keksi v zavitkih	zav.	6·—
„ „ „ à 1 kg	„	18·—
„ na drobno	kg	18·—
„ v pločev. dozah	doza	24·—
Kruh črn in bel	štruca	2·—
Kumarce, kozarec	30·- do	56·-
Kvargelni	kom.	—·50
Kvas	kg	38·—
Maggi, mali	stekl.	12·—
„ srednji	„	18·75
„ veliki	„	31·50
„ na drobno	dkg	1·60
„ kocke	kom.	1·—
Marmelada, jabolčna	kg	19·—
„ „ doza à 1 kg	„	20·—
Marmelada, marelčna	„	29·—
„ „ doza à 1 kg	„	30·—
Marmelada slivna	„	18·—
Med, cvetlični	„	19·—
„ ajdov	„	19·—
„ cvetlični, mali kozar.	kom.	11·—
„ „ vel. „	„	21·—
„ „ mali lonč.	„	1·50
„ „ sred. „	„	4·—
„ „ vel. „	„	7·—
Desert šnite	„	1·—
Napolitanke, dolge	„	1·—
„ „	„	15·—
Oblati	zav.	15·—
Otroški piškoti	„	15·—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Ovomaltine, mala	doza	10·50
„ srednja	„	24·—
„ velika	„	43·—
Paradižniki, 1/5 kg	„	4·25
„ ½ „	„	10·—
Sir, Jason	kom.	1·25
„ „	„	7·50
„ emendolski, Ia	kg	27·—
„ Parmezan	„	75·—
„ stiški	„	26·—
„ trapistovski	„	20·—
„ edamski	„	27·—
Soda, jedilna	„	20·—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding	zav.	2·50
Čokoladna krema	„	3·50
Čokoladni prašek za puding	„	2·80
Malinov prašek za puding	„	2·50
Mandelnov prašek za puding	„	2·50
Pecilni prašek	„	1·—
Pripomoček za vkuhavanje	„	2·—
Rumenilo	„	1·—
Vanilijeva krema	„	3·—
Vanilijin prašek za puding	„	2·50
Vanilijin sladkor	„	1·—
Zmes za šartelj	„	12·—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3·—
Ingver	„	3·—
Janež	„	2·50
Kamilce	kg	30·—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2·50
Korjander	„	2·50
Kumna	„	2·50
Lavorjevo listje	„	1·—
„ zrnje	„	1·—
Majaron	kg	65·—
Muškatov cvet	zav.	3·—
Muškatovi orehi	kom.	—·60
Paprika, huda	zav.	3·—
„ sladka	„	3·—
Piment, cel in zmlet	„	2·50
Poper, „ „ „	„	3·—
Vanilija v šibkah velika	kom.	3·—
Žafran	zav.	1·—

Tekočine

Kis za vlaganje	l	4·—
„ nav., dvojno močni	„	3·50
„ vinski	„	5·—
Olje, bučno	l	14·—
„ italijansko	„	20·—
„ namizno	„	14·—
„ olivno	„	19·—
„ „ Ia „Medicinal“	„	22·—
Francosko žganje, mala	stekl.	10·—
„ „ srednja	„	24·—
„ „ velika	„	48·—
Brandy, à 0·17 l	„	—·—
„ „ 0·35 l	„	28·—
„ „ 0·70 l	„	46·—
Liker, Balkan, grenki	l	42·—
„ „ sladki	„	42·—
„ Pelinkovec	„	37·—
„ razni	„	38·—
Rum Ia, à ½ l	stekl.	34·—
„ Ia, „ 1 l	„	58·—
„ IIa, „ ½ l	„	24·—
Esenca za liker	„	5·—
Rumova esenca	„	8·—
Žganje, borovničar, à ½ l	„	24·—
„ brinjevec, „ ½ l	„	21·—
„ hruševec „ ½ l	„	21·—
„ slivovka, „ ½ l	„	19·50
„ tropinovec, „ ½ l	„	21·—
Vino, belo, štajersko	l	12·—
„ cviček	„	10·—
„ belo, dalmatinsko	„	—·—
„ Opolo	„	—·—
„ Prošek	„	26·—
„ Vermut	„	30·—
Malinovec, à ½ l	stekl.	14·—
„ odprti	kg	18·—
Radenska voda 14/10 l	stekl.	7·—
„ „ ½ l	„	3·50
Rogaška voda 14/10 l	„	7·—
„ „ Donati 1 l	„	6·50
Grenka voda Fr. Jožefova	„	11·—

Potrebščine za perilo

Mila

Hubertus, sivo	kg	9·—
„ navadno	„	11·—
„ terpentin	„	12·—
Merima	„	12·—
Sunlight	zav.	2·—
Schicht, navadno	kg	12·—
„ terpentin	„	13·—
Zlatorog, navadno	„	11·50
„ terpentin	„	13·—

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	35·—
„Henko“ soda	zav.	2·50
Lux	„	4·50
Perion	„	4·50
Persil	„	5·—
Radion	„	5·25
Snežinka	„	4·50
Ženska hvala	zav.	2·50
Radost peric	„	2·50
Teksil	„	2·50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2·—
Lug	„	3·75
Boraks	zav.	2·50
„ carski	škatl.	5·75
Škrob rižev	„	5·—
„ „	zav.	1·50
Plavilo v kockah	„	2·50
Plavilni papir	„	1·50
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	13·—
„ „ „ vel.	„	14·—
Pralni stroji, pločev. mali	„	15·—
„ „ „ vel.	„	17·—
Vrvi za perilo	15 m	Cene po kvaliteti
„ „ „	20 „	
„ „ „	25 „	
„ „ „	30 „	
„ „ „	35 „	
„ „ „	40 „	
Obešalniki za sušenje perila	kom.	20·—
Ščipalka za perilo	„	—·25

Toaletni predmeti

Milo, Bobi	malo kom.	2·—
„ „	veliko „	4·—
„ Favorit	„	8·—
„ 7 cvetlic	„	7·50
„ Glicerin	„	5, 9
„ kopalno	vel. „	12·—
„ kopalno	mal. „	7·50
„ Karbol	„	4·—
„ mandeljnovo	„	6·50
„ Marija	„	10·—
„ Olivia	mali „	4·50
„ „	vel. „	7·—
„ domače	„	4·50
„ Osiris	„	6·—
„ otroško	„	8·—
„ za roke	„	4·50
„ Speick	„	8·—
„ za britje Ia	„	8·—
„ „ „ IIa	tuba	2·50
Cimean, „ „	„	6·50
Chlorodont, „ „	„	6·50
Doromat, „ „	„	8·50
Kalodont,	mala „	6·50
„	vel. „	12·—
Odol	mala stekl.	22·—
„	sred. „	35·—
„	vel. „	65·—
Olje, orehovo, pristno	„	8·—
Olje za sončenje in masažo	„	6·—
Ustna voda Cimean	„	18·—
Kolonska voda	mala „	13·—
„ „	vel. „	24·—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Esenca za kolonsko vodo	stekl.	16·—
Krema za kožo Cimean	doza	10·—
Krema za kožo Elida nočna	tuba	13·—
Krema za kožo Elida dnevna	„	12·—
Nivea krema	doza	10·—
Uran „	„	10·—
Parfum	stekl.	16·—
Puder Elida	škatl.	10·—
Vazelin	doza	6·—
Šampon „	zav.	3·—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna mal.	škatl.	5·—
„ „ sred.	„	6·—
„ „ vel.	„	12·—
„ rjava	„	5·—
„ rumena	„	5·—
„ bela	„	5·—
„ sortirana	„	3·—
Mast za čevlje, črna	„	4·—
„ „ „ rjava	zav.	4·—
Belin	„	2·—
Olje za mazanje podplatov	stekl.	8·—
Krtače za blato	kom.	4·—
„ „ mazanje	„	1·50
„ „ svetlenje	„	12·—
Vezalke, črne, kratke	par	1·25
„ „ srednje	„	1·50
„ „ dolge	„	1·75
„ rjave, kratke	„	1·25
„ „ srednje	„	1·50
„ „ dolge	„	1·75
„ usnjene, črne	„	2·—
„ „ rjave	„	2·—

Razno

Barva za pirhe	zav.	—·75
Ostara papir	„	2·50
Brusači	kom.	13·—
Celofan, papir	zav.	2·50
Čistilo za parkete mal.	doza	10·—
„ „ „ vel.	„	20·—
Črnilo	stekl.	3·—
Flit mal.	doza	16·—
„ vel.	„	29·—
„ s škropilko	kart.	51·—
„ škropilka	kom.	22·—
Grafit	„	—·50
Hobby, prašek	zav.	4·—
Kadilo	kg	30·—
Kolofonija	„	7·50
Kladiva za meso	kom.	12·—
Kolesa moška, kromir.	„	1450·-
„ damska, kromir.	„	1550·-
„ moška, poniklj.	„	1200·-
Plašči za kolesa	„	60·—
Zračnice za kolesa	„	16·—
Likalit	zav.	3·—
Krtače za obleko	kom.	16·—
„ „ parkete	„	27·—
„ „ ribanje	„	4·—
„ „ „ Ia	„	5·—

Krtače za roke	kom.	2·50
„ „ roke, dvostr.	„	5·—
„ „ zobe, male	„	8·—
„ „ „ velike	„	12·—
„Mali sadjar“	knjiga	5·—
„Mali vrtnar“	„	5·—
Metle, male	kom.	6·50
„ velike	„	10·—
Metlice, otroške	„	5·50
„ za obleko	„	6·—
„ „ posodo	„	1·50
Morska trava Ia	kg	4·—
Muholovci	kom.	—·75
Nagrobne lučke	kart.	10·—
„ „ v keram. lončkih	kom.	3·75
Nočne lučke	škatl.	1·75
Obešalniki, mali	kom.	2·50
Olje za šivalne stroje	stekl.	4·—
Omela, bombažna	kom.	32·—
„ mala	„	12·—
„ za parkete	„	24·—
Omelčka za čiščenje steklenic		7.50 do 15·-
Pasta za peči	škatl.	3·—
Peharji, srednji	kom.	4·-
„ veliki	„	4·50
Peresniki	„	2·—
Pergament papir	pola	1·—
Pesek za email posodo	zav.	1·—
„ „ „ „	„	1·50
„ „ „ „	„	2·—
„ „ alum. „	„	2·50
Pile, trioglate srednje	kom.	5·—
„ „ velike	„	5·50
„ plošnate, male	„	9·50
„ „ srednje	„	11·—
„ „ velike	„	13·—
Platn. vreč. za ca 8 kg	„	5·—
„ „ „ „ 15 „	„	8·—
„ „ „ „ 25 „	„	11·50
„ „ „ „ 45 „	„	17·—
Prašek za čiščenje zlata in srebra	zav.	3·25
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki Ia		16·- do 49·-
„ IIa	kom.	10·—
„ IIIa (slama)	„	4·—
Prijatelj gospodinj (za štedilnik)	„	110·-
Rahljači, brez ročaja		12·—
„ z ročajem	„	15·—
Semena zelenjadna	zav.	1·—
„ cvetlična	„	1·—
„ grah, fižol	„	1·—
Sidol	kom.	5·50
Svitol	„	4·80
Sita patent	„	20·—
Snažilne gobice za posodo	„	1·50
Solnice, lesene	„	9·—
Stručnice, male	„	6·—

Stručnice, velike	kom.	8·—
„ srednje	„	7·—
Sukanec, bel, črn št. 10—12	valj.	4·50
Sukanec, bel, črn št. 16—36	„	3·50
„ 40—60	„	2·75
Sveče, dolge	zav.	6·—
„ „	kom.	1·25
„ kratke	zav.	6·—
„ „	kom.	—·75
Svinčniki, navadni	kom.	1·50
„ tintni	„	3·50
Šivanke	zav.	1·50
Šmirkovo platno, belo	pola	1·50
„ „ sivo	„	2·—
Sparklet steklenice	kom.	150·-
„ patroni, polni	„	4·50
„ „ prazni	„	2·50
Sted Regulator obroči:		
160—220 mm	„	60·—
230—240 „	„	75·—
Sted Regulator plošče:		
18×12 col	„	115·-
21×12 „	„	120·-
Tepači, mali	„	8·—
„ srednji	„	13·—
„ veliki	„	18·—
Umetno gnojilo	kg	2·—
Vim	zav.	2·50
Vžigalice	„	10·—
„	škatl.	1·—
Zobotrebci	zvez.	—·25
Jedilni pribor, navadni, alpaka in kromiran		Po izbiri

Kurivo

Drva, bukova, cela	Po dnevni ceni
„ „ žagana	
„ mehka v kolob.	
Premog, trboveljski, kosovec	

Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

SEMENA

M. BERDAJS

LJUBLJANA, Miklošičeva 8 ♠ MARIBOR, Vetrinjska 30

Travniška, poljska, zelenjadna in cvetlična - Vse vrste ptičje hrane

1. Zelenjadna semena

Štev. **vrečice po 1 din:**

2 Karfijola Erfurtska, zgodnja
48 Karfijola, Laška pozna
60 Glavnato zelje, belo, zgodnje
68 Glavnato zelje, belo, pozno
90 Rdeče zelje
101 Ohrovt ali kelj, zgodnji
108 Ohrovt ali kelj, pozni
130 Kolerabice vrhovne, bele, dunajske
132 Kolerabice vrhovne, bele, angleške
140 Koleraba podzemeljska, rumena
150 Solatna pesa, rdeča, egiptovska
162 Korenjček za juho, rdeči, kratki
163 Korenjček za juho, rdeči, srednjedolgi
170 Peteršilj, kratki, zgodnji
171 Peteršilj, dolgi, gladki
188 Zelena ali celer, alabaster
191 Zelena Imperator
197 Zgodnja ali majska repa, bela
200 Mesečna redkvica, rdeča, okrogla
206 Mesečna redkvica, bela, dolga
218 Redkev ali povrtnica, črna, okrogla
233 Glavnata solata, Kraljica majnika, zgodnja
234 Glavnata solata, Braziljska kodrasta
235 Glavnata solata, Ljubljanska ajsarca
237 Glavnata solata, Graška, (Grazerkrautkopf) rumenozelena
257 Glavnata solata, Trdoglavka (Trotzkopf), rjava
258 Glavnata solata, Trdoglavka (Trotzkopf), rumena

Štev.
259 Glavnata solata, Zimska rumenozelena
264 Vezana solata ali štrucarca
267 Solata za rezanje ali berivka (Schnittsalat)
280 Cikorija ali radič, rdeči
281 Cikorija ali radič, zeleni
270 Endivija, rumena, širokolistnata
271 Endivija, zelena, širokolistnata
285 Motovilec, domači, veliki
295 Špinača, širokolistnata
298 Špinača Eskimo, zimska
351 Kumare, dolge, zelene
352 Kumare, srednjedolge, zelene
362 Kumare, kratke za vkladanje
400 Čebulno seme, za rdečo čebulo
410 Por ali poriluk
442 Paradižnik, veliki, rdeči
451 Paprika, velika, sladka
601 Jedilne buče, dolge
740 Majaron, grmičasti

2. Grahi in fižoli

Štev. **vrečice po 1 din:**

800 Grah sladkorni (Zuckererbse), visoki
820 Grah za luščenje, najzgodnji, majnikov
821 Grah za luščenje, pozni, visoki, zelo rodovitni
836 Grah strženasti, Telefon, visoki
Fižol nizki, fini, zelenostročni brez niti
Fižol nizki, fini, rumenostročni brez niti
Fižol visoki, fini, rumenostročni brez niti

3. Cvetlična semena

Štev. **vrečice po 1 din:**

460 Poletne cvetlice, razne vrste, mešane
1025 Astre razne vrste, mešane
1045 Astre Straussenfeder, v najlepših barvah, mešane
1140 Antirrhinum majus, zajčki
1215 Bellis perennis, marjetice
1330 Chrysanthemum carinatum, enoletne kresnice
1370 Clarkia elegans, krasne polnjene vrste
1490 Kineški nageljni, krasno mešani
1501 Vrtni nageljni, bradački, za prihodnje leto
1530 Margaretni nageljni, cvetejo prvo leto
1680 Helichrysum ali suhe rože (Strohblumen)
1730 Balzamine, polnjene, mešane
1750 Ipomea purpurea, vrtni slak, ki se ovija
1780 Lathyrus, dišeči grahor
1863 Poletne levkoje ali fajgeljčki, mešane
1990 Petunia hybrida, krasne barve, mešane
2110 Phlox ali plamenica, mešani
2144 Reseda odorata, dišeča resedica
2210 Tagetes ali turški nagelj (Studentenblume)
2280 Tropaeolum ali kapucinarji nizki
2400 Mačehe (Stiefmütterchen), velikocvetne, mešane
2550 Zinnia elegans, najlepše vrste, mešana

Pri naročilu napišite samo številko semena in število zavitkov!